

B I P T

Situatie van de elektronische communicatiesector 2014

Juli 2015

INHOUDSOPGAVE

---

1. Digitale agenda 2014	3
54% van de doelstellingen van de digitale agenda zijn bereikt	3
2. Omzet elektronische communicatie en TV	5
Omzetsdaling : -3,3% jaar-op-jaar	5
3. Investerings	7
Investerings (excl licenties) lopen op tot 1483 miljoen euro	7
4. Tewerkstelling.....	9
Dalende vraag naar arbeidskrachten : - 348 VTE j-o-j	9
4. Vaste telefoniediensten	10
Beperkt direct klantenverlies : -1,2%	10
Stabiel aantal vaste nummeroverdrachten.....	12
Volume spraaktelefonie : 2 de opeenvolgende daling na stijging van 2012	13
Omzetsdaling doet vaste spraak ARPU afnemen.....	14
5. Vaste breedbanddiensten	15
Meer dan 4 miljoen vaste breedbandlijnen	15
Belgacom en kabeloperatoren winnen marktaandeel	16
Regionale penetratieverschillen zijn klein.....	18
Penetratie van snel breedband groeit tot 27%	18
Acht op de tien breedbandlijnen is een NGA lijn	20
Verdere achteruitgang wholesale DSL lijnen : -14,1% j-o-j	22
Lichte groei residentiële ARPU vast breedband	23
6. Mobiele spraak-en datadiensten.....	24
Aantal actieve simkaarten groeit dankzij full MVNO en M2M	24
Verminderde volatiliteit mobiele markt	26
Aantal breedband simkaarten overschrijdt de 6 miljoen	27
4G aandeel in aantal breedbandsimkaarten : 23%.....	28
Groter aandeel voor MVNO's in stijgend mobiel gebruik	29
Mobiel inkomstenverlies (4,7%) kleiner dan in 2013 (7,1%)	33
Regulering heeft een impact op de roaming inkomsten.....	34
Regulering heeft in 2014 geen impact op de omzet uit nationaal inkomend verkeer	35
Neerwaartse trend retailinkomsten mobiele diensten van MNO's kleiner dan in 2013	36
Gemiddelde mobiele eenheidsprijzen blijven verder dalen	36
64% van mobiele retail ARPU is spraakgerelateerd tov 67% in 2013.....	37
7. Bundels	38
Bundelpenetratie bereikt 68,4% (bevolking).....	38
Mobiel is belangrijkste bundelcomponent.....	40

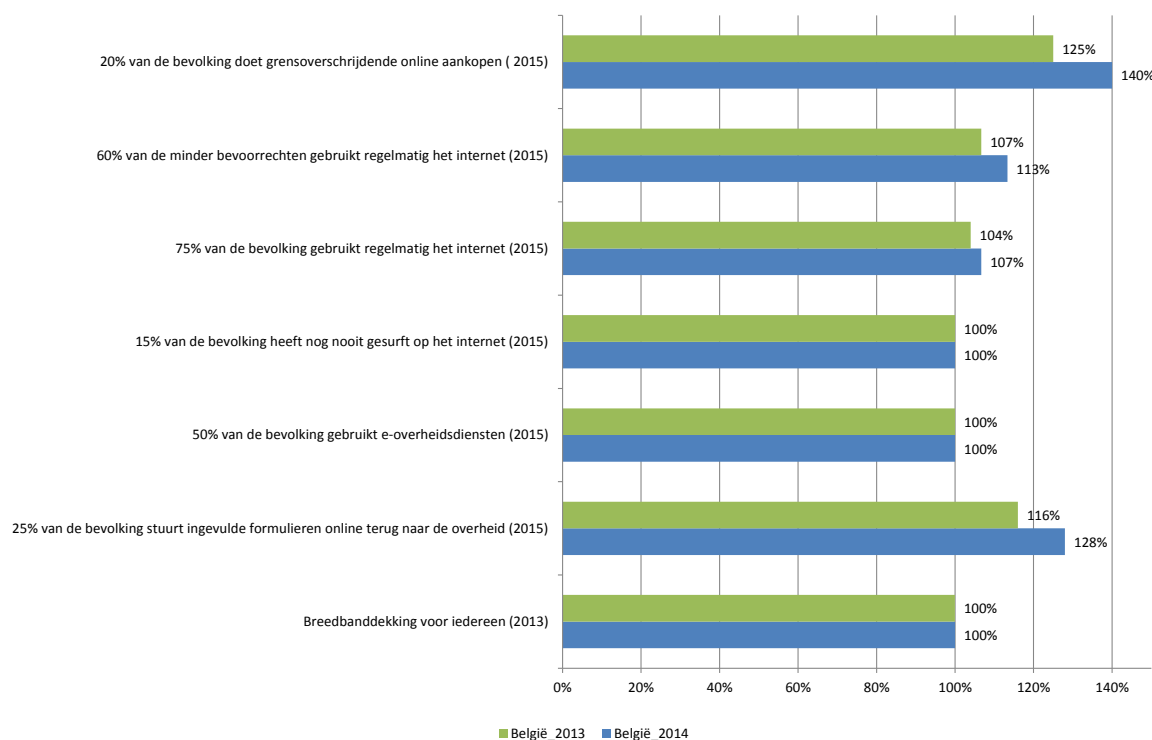
Stand-alone verkoop per telecomdienst varieert tussen 18 en 33%.....	41
8.TV	42
Vertraagde nettogroei digitale TV-abonnees.....	42
Hogere digitale TV ARPU	43
9. Zakelijke markt.....	44
De zakelijke retailmarkt genereerde 2,36 miljard euro in 2014	44
Zakelijke toegangen tot vast telefoonnetwerk nemen af met 4,8%	44
Levering van vaste zakelijke connectiviteitsdiensten aan minstens 771.000 Belgische sites ...	45
19,8% van de actieve mobiele simkaarten zijn zakelijk.....	46
60% van het zakelijk spraakverkeer wordt georigineerd op een mobiel netwerk.....	47
Zakelijke markt genereert minder mobiele inkomsten.....	47
Gemiddelde inkomst per zakelijke simkaart daalt verder in 2014.....	48

1. DIGITALE AGENDA 2014

54% VAN DE DOELSTELLINGEN VAN DE DIGITALE AGENDA ZIJN BEREIKT

Vier jaar na de invoering van de digitale agenda¹ in mei 2010 zijn **zeven** van de dertien overeengekomen prestatiedoelstellingen op het vlak van ICT in België bereikt, een status quo in vergelijking met 2013.

Voor 4 van de 7 voltooide domeinen werd er verdere vooruitgang geboekt :

FIGUUR 1: MATE WAARIN DE VOLTOOIDE DOELSTELLINGEN VAN DE DIGITALE AGENDA ZIJN BEREIKT

Voor de zes doelstellingen die nog niet zijn bereikt worden de volgende resultaten opgetekend:

1. Roaming tegen nationale tarieven

Het doel van de Digitale Agenda is dat het prijsverschil tussen binnenlandse en roaminggesprekken binnen de EU in 2015 nagenoeg volledig is verdwenen. In 2007 bedroeg dit prijsverschil 0,282 eurocent/minuut. Doordat de roaming prijzen tussen 2007 en 2013 met 0,278 eurocent/minuut zijn gedaald terwijl de binnenlandse tarieven afnemen met 0,077 eurocent/minuut blijven ze gemiddeld 0,081 eurocent/minuut duurder dan de nationale oproepen.

¹ De digitale agenda van de Europese Commissie is één van de zeven pijlers van de strategie Europa 2020 die bepaalde groeidoelstellingen voor de Europese Unie (EU) tegen 2020 vooropstelt. Deze digitale agenda stelt voor om het potentieel van de informatie- en communicatietechnologieën (ICT) beter te benutten om innovatie, economische groei en vooruitgang te stimuleren.

De doelstelling, gemeten als de afname van het prijsverschil ten opzichte van 2007, is bijgevolg voor **71%** bereikt².

2. Snel breedband

De beschikbaarheid van breedband met een snelheid van 30 Mbps breidt zich in 2013 uit van 97 naar **98%**³ van de bevolking, ruim boven het Europese gemiddelde van 62%. Het streefdoel van 100% tegen 2020 is binnen bereik.

3. Supersnel breedband

Het aantal huishoudens die beschikken over een breedbandverbinding met een snelheid meer dan 100 Mbps groeit van 9,7 naar 10%⁴ tussen 2012 en 2013. Hiermee is het streefdoel van 50% tegen 2020 voor **20%** bereikt.

4. Overheidsinvesteringen in onderzoek en innovatie op het gebied van ICT
De overheidsinvesteringen in 2012 komen met 275,33 miljoen euro⁵ 6,22 miljoen hoger uit dan in 2011. De beoogde verdubbeling tegen 2020 ten opzichte van het basisjaar 2007 (190,88 miljoen euro) is voor **72%** gehaald.

5. Bevordering van e-handel

Met een stijging van 45 naar 48%⁶ van de Belgische bevolking die online aankopen verrichten zet België een stap in de richting van het door de digitale agenda vooropgesteld streefdoel van 50% in 2015. **96%** van het streefdoel is daarmee gerealiseerd.

6. E-handel voor KMO's (10 -249 personen tewerkgesteld)

Kleine en middelgrote ondernemingen zijn in 2013 minder online actief. Hun online aanwezigheid daalt op jaarbasis van 22% naar 20%⁷, maar blijft groter dan het EU gemiddelde van 14%. Hiermee loopt België vertraging op in de realisatie van de 33% doelstelling tegen 2015 (**61%** van het streefdoel is gerealiseerd).

---

² 71% = (0,282-0,081)/0,282

³ Bron : Study of broadband coverage in Europe (as of 2013) :

<http://ec.europa.eu/digital-agenda/en/news/study-broadband-coverage-europe-2013>

⁴ Bron : Broadband indicators (xls) onder documents 2014 : <https://ec.europa.eu/digital-agenda/en/pillar-4-fast-and-ultra-fast-internet-access>

Het aantal huishoudens met een breedbandverbinding >= 100Mbps wordt berekend door het totaal aantal breedbandlijnen op 1 januari 2014 (3.828.918) te vermenigvuldigen met het aandeel van de lijnen >= 100 Mbps (12,25%) en vervolgens te delen door het aantal huishoudens (4.644.600).

⁵ Bron : Digital agenda scorebord <https://ec.europa.eu/digital-agenda/en/create-graphs>

Indicator group : research&development – indicator : public ICT R&D spending

⁶ Bron : Digital agenda scorebord : <https://ec.europa.eu/digital-agenda/en/scoreboard/belgium-0>

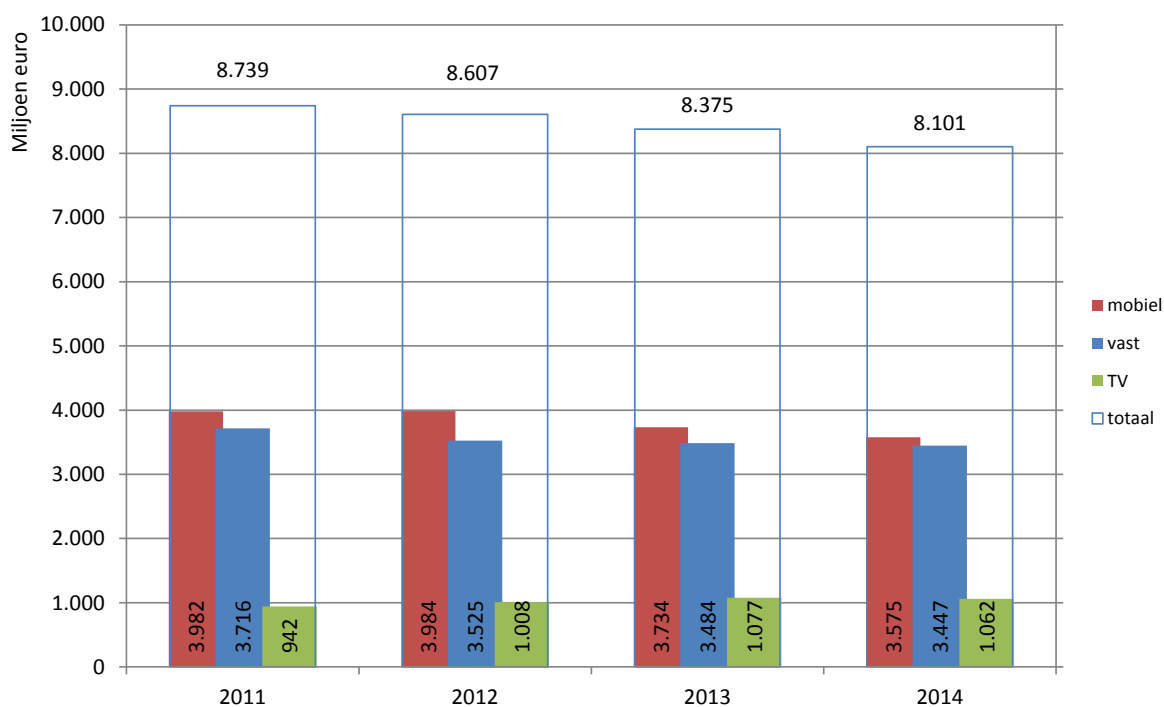
⁷ Bron : Digital agenda scorebord : <https://ec.europa.eu/digital-agenda/en/scoreboard/belgium-0>

2. OMZET ELEKTRONISCHE COMMUNICATIE EN TV

OMZETDALING : -3,3% JAAR-OP-JAAR

Het jaar 2014 wordt afgesloten met een omzetsdaling van 274,3 miljoen euro tot **8,101** miljard euro, of 3,3% op jaarbasis⁸.

De druk op de vaste en de mobiele opbrengsten (respectievelijk - 1,1% en -4,3%) kan niet worden gecompenseerd door het segment TV dat voor het eerst een daling van de inkomsten laat optekenen (-1,5 %).

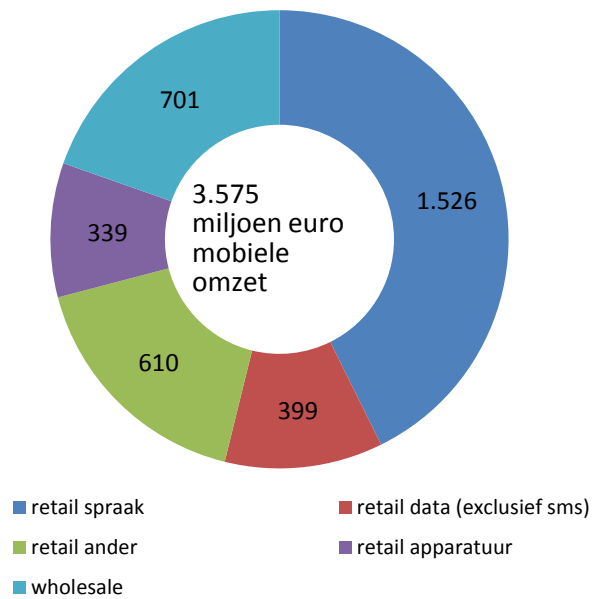
FIGUUR 2: OMZET ELEKTRONISCHE COMMUNICATIE EN TV, RETAIL EN WHOLESALE (BRON : BIPT)⁹

Terwijl de wholesale-inkomsten uit vaste en mobiele communicatie 7,2% lager uitvallen dan in 2013 (951 miljoen euro) dalen de retailinkomsten uit deze diensten met 2 % tot 6.071 miljoen euro.

⁸ Op basis van data van 11 operatoren : Belgacom NV, Base Company, BT Limited, Colt Telecom, Mobistar, Coditel (Numericable), Scarlet, Telenet, Verizon Belgium Luxembourg NV, Brutélé, Tecteo.

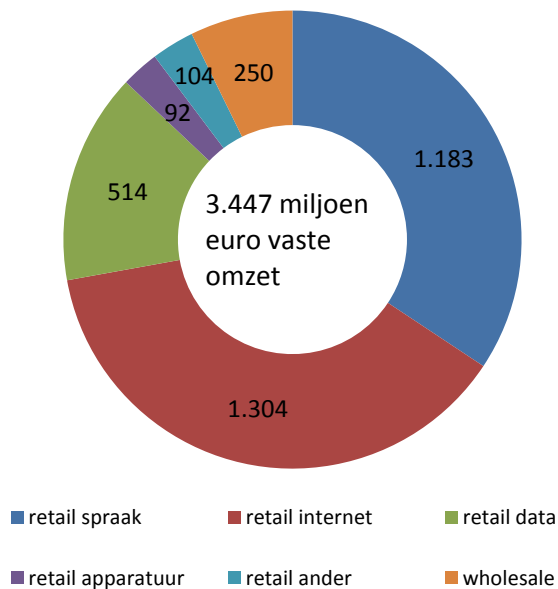
⁹ Het totaal is inclusief andere inkomsten die verband houden met telecommunicatie. Voor 2014 zijn deze inkomsten gelijk aan 17 miljoen euro.

Op de mobiele markt genereert mobiele spraak het grootste deel van de inkomsten (42,6%).

FIGUUR 3: OMZET PER TYPE MOBIELE DIENST (BRON : BIPT)

Op de vaste markt zijn de retailinkomsten uit internet (37,8 %) groter dan die uit spraak (34,3%).

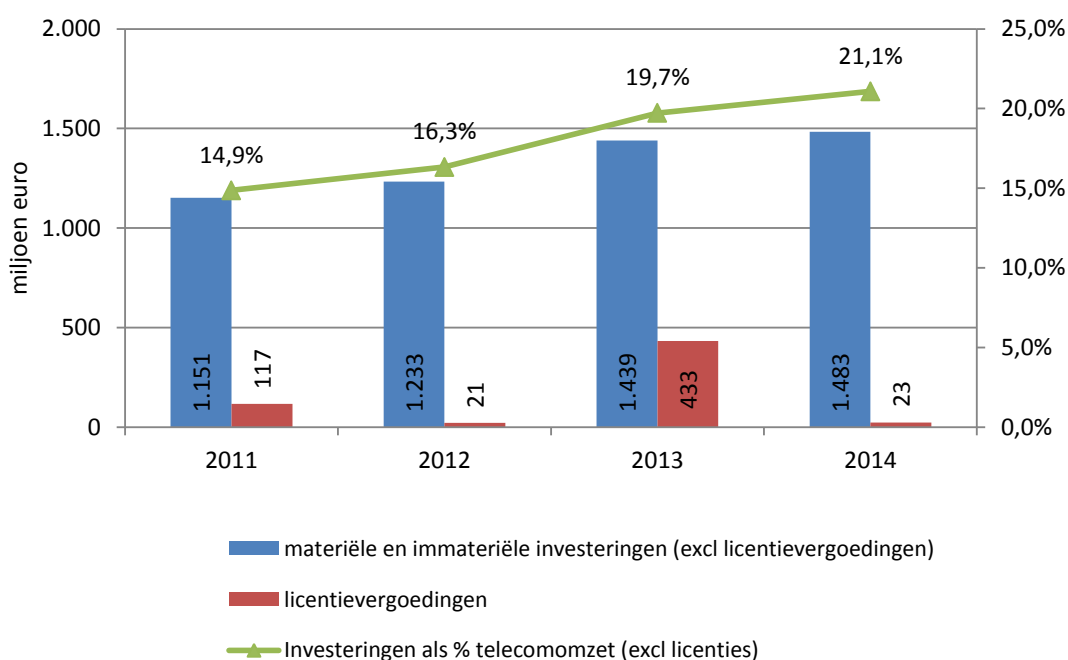

FIGUUR 4: OMZET PER TYPE VASTE DIENST (BRON : BIPT)

3. INVESTERINGEN

INVESTERINGEN (EXCL LICENTIES) LOPEN OP TOT 1483 MILJOEN EURO

In 2014 werd een recordbedrag geïnvesteerd in telecominfrastructuur. Samen laten de Belgische telecomoperatoren¹⁰ een capex (exclusief licentievergoedingen) van **1483** miljoen euro optekenen tegenover 1439 miljoen euro in 2013. Deze investeringen vertegenwoordigen **21,1%** van de omzet uit telecommunicatie (7.039 miljoen euro).

FIGUUR 5: INVESTERINGEN IN MILJOEN EURO EN IN % VAN DE TELECOMOMZET (BRON : BIPT)

De hoge investeringsuitgaven hebben enerzijds te maken met de groei van het mobiele dataverkeer en de verdere uitrol van een nationaal 4G netwerk. 38% van de totale materiële en immateriële investeringen is gericht op een upgrade van mobiele netwerken.

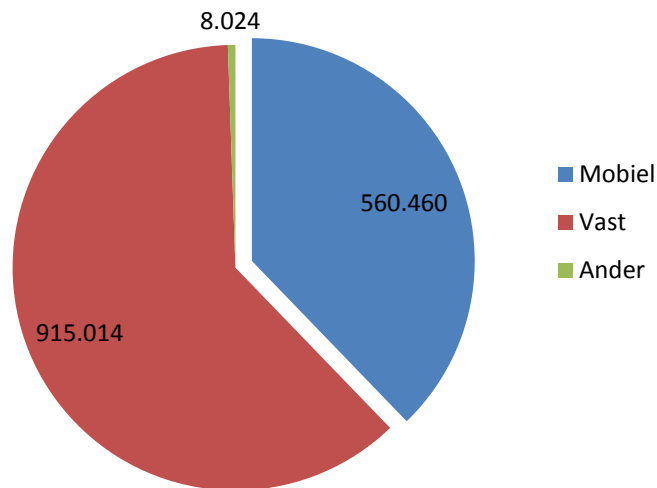
Anderzijds zijn ook de ontwikkelingen in het vaste netwerk hiervoor verantwoordelijk: om te voorzien in de snel stijgende bandbreedtebehoefte zijn er omvangrijke investeringen nodig voor een upgrade van de bestaande koper-en kabelnetwerken.

Zo startte Telenet¹¹ in september 2014 met de grote netwerf, een project waarbij de komende vijf jaar 500 miljoen euro wordt geïnvesteerd om de netwerkcapaciteit te verhogen van 600 MHz naar 1 GHz. De internetsnelheid kan daarmee theoretisch worden opgetrokken van 160 megabit per seconde nu tot 1 gigabit per seconde.

¹⁰ Op basis van data van 11 operatoren : Belgacom NV, Base Company, BT Limited, Colt Telecom, Mobistar, Coditel (Numericable), Scarlet, Telenet, Verizon Belgium Luxembourg NV, Brutélé, Tecteo.

¹¹ Telenet persbericht van 29 augustus 2014 : Telenet investeert in de uitbouw van een giganetwerk voor iedereen.

Bij Belgacom wordt sedert december 2013 de vectoringtechnologie geactiveerd. Vectoring is een techniek waarbij de interferentie tussen koperparen wordt onderdrukt zodat de snelheid van de breedbandaansluiting via de klassieke koperlijn kan worden opgedreven van maximaal 30 Mbit/s op vdsl2 naar maximaal 70 Mbit/s op vdsl2-vectoringlijnen. Tegen 2016 plant Belgacom de upgrade van haar volledige vdsl2 netwerk voltooid te hebben ¹².

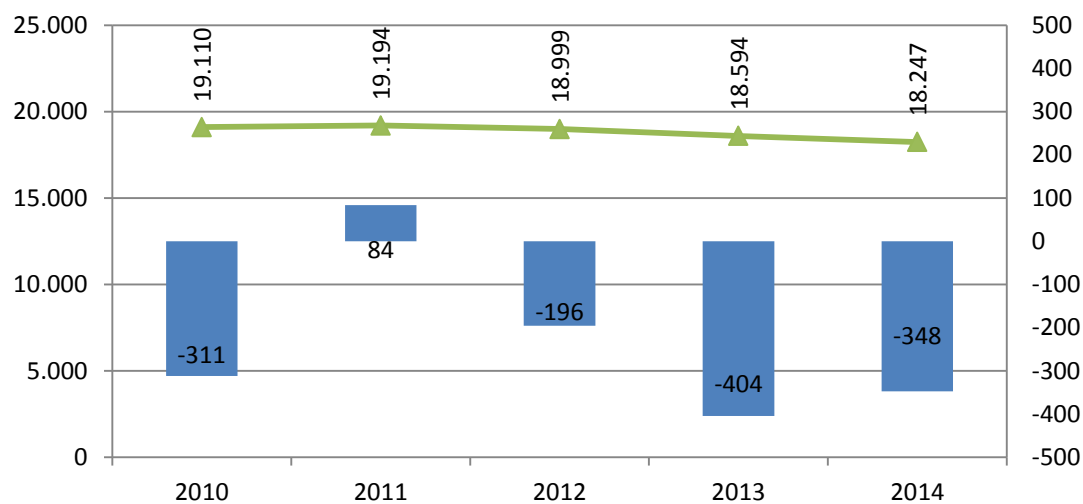
FIGUUR 6: OPSPLITSING VAN DE MATERIËLE EN IMMATERIËLE INVESTERINGEN (EXCLUSIEF LICENTIES) IN 1000 EURO (BRON : BIPT)

¹² Belgacom persbericht van 19 februari 2014 : Belgacom en Alcatel-Lucent starten met de activering van het eerste nationale VDSL2-vectoringnetwerk ter wereld

4.TEWERKSTELLING

DALENDE VRAAG NAAR ARBEIDSKRACHTEN : - 348 VTE J-O-J

De vraag naar arbeidskrachten blijft achteruitgaan. Eind 2014 stellen de telecomoperatoren¹³ **18.247** voltijds equivalenten tewerk voor de levering van telecommunicatiediensten, 348 minder op jaarbasis. 30,9% van de VTE's hebben een baan bij de alternatieve operatoren.

FIGUUR 7: EVOLUTIE TEWERKGESTELDE VOLTIJDS EQUIVALENTEN VOOR DE LEVERING VAN TELECOMDIENSTEN (BRON : BIPT)

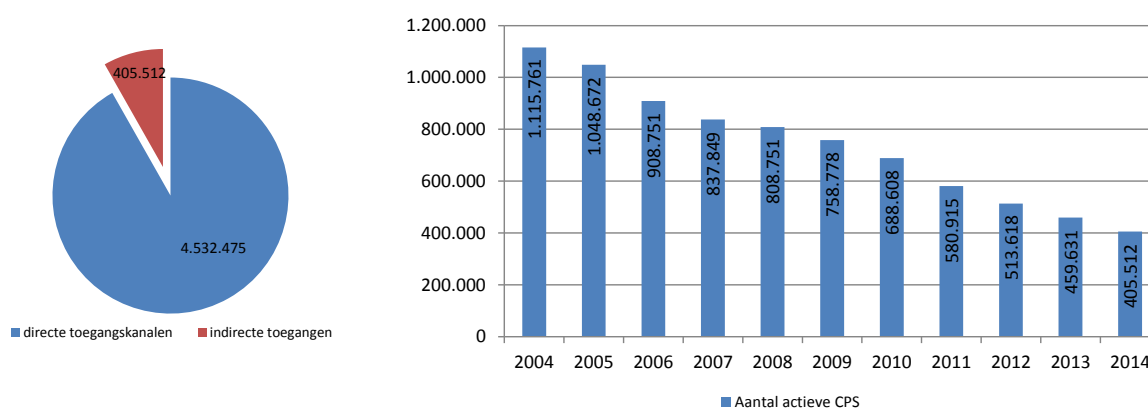
¹³ Op basis van data van 11 operatoren : Belgacom NV, Base Company, BT Limited, Colt Telecom, Mobistar, Coditel (Numericable), Scarlet, Telenet, Verizon Belgium Luxembourg NV, Brutélé, Tecteo

4. VASTE TELEFONIEDIENSTEN

BEPERKT DIRECT KLANTENVERLIES : -1,2%

De directe toegangskanalen¹⁴ voor vaste spraak gaan met 1,2% achteruit tot **4.532.475** eind 2014. Het aantal aansluitingen via PSTN daalt met 3,2% tot 2.070.289 terwijl het aantal ISDN-kanalen met 9% terugloopt tot 740.164. Dit wordt gedeeltelijk gecompenseerd door een stijging van het aantal toegangskanalen via de kabel : +6,7% tot 1.535.006.

De indirecte toegangen, die aan de klant worden geleverd via CPS, verliezen 12% jaar-op-jaar. Zij vertegenwoordigen 9% van het totaal aantal toegangskanalen tegenover 23% in 2004 toen CPS zijn hoogtepunt bereikte.

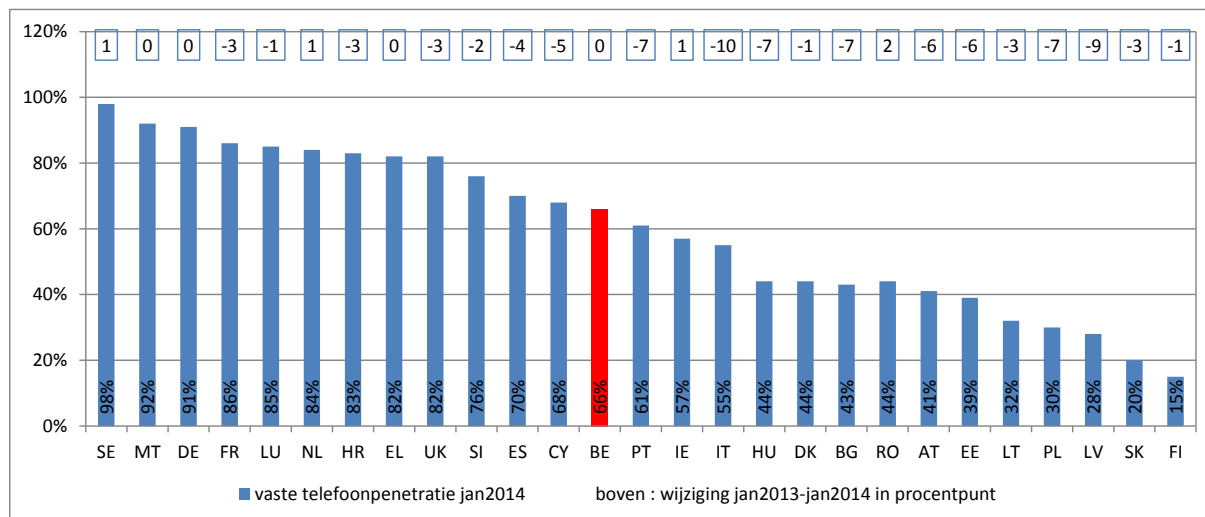
FIGUUR 8: TOEGANGSKANALEN PER TYPE (DIRECT/INDIRECT) EN EVOLUTIE INDIRECTE TOEGANGEN

FIGUUR 9: EVOLUTIE DIRECTE TOEGANGSKANALEN PER TECHNOLOGIE

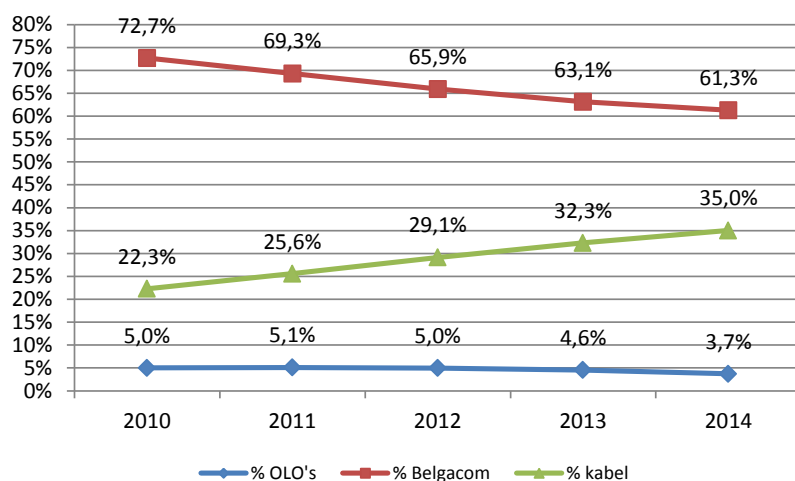
¹⁴ Toegangskanalen zijn niet synoniem met lijnen/abbonementen aangezien er meer dan 1 toegangskanaal wordt geleverd via een ISDN-lijn.

Met 3,041 miljoen residentiële retailklanten/abbonementen voor vaste telefonie bedraagt de vaste telefoniepenetratie 66% op het einde van 2014. In tegenstelling tot de meeste andere Europese landen is de trend stabiel. De achteruitgang van de penetratie is in België een beperkt fenomeen wegens de groeiende verkoop van bundels waarvan telefonie deel uitmaakt en de aanbiedingen voor onbeperkte telefonie tegen een vaste maandelijkse prijs.

FIGUUR 10 : VASTE TELEFOONPENETRATIE JAN2013-JAN2014 (BRON: SPECIAL EUROBAROMETER 414-E-COMMUNICATIONS AND TELECOM SINGLE MARKET HOUSEHOLD SURVEY)

Het marktaandeel van Belgacom zet zijn licht dalende trend verder in 2014 (61,3%) ten gunste van de kabel (35%). Het marktaandeel van de alternatieve operatoren (exclusief kabel) daalt met 0,8 procentpunten tot 3,7%.

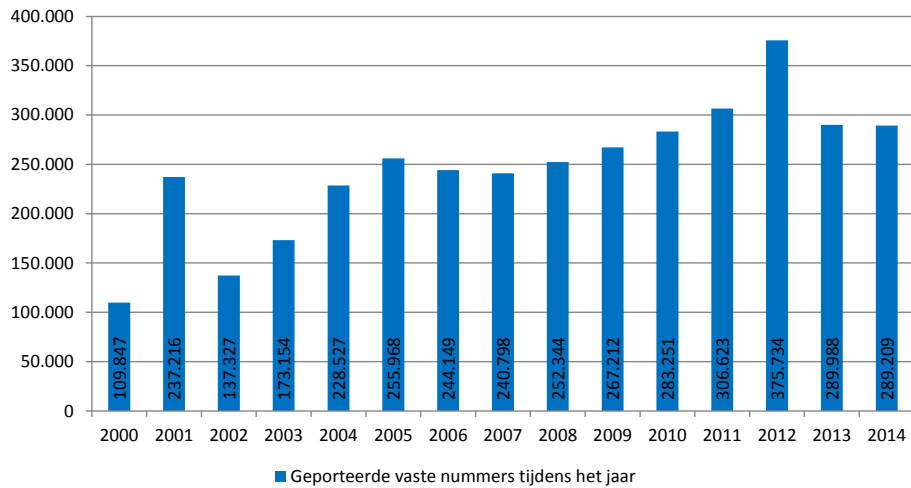

FIGUUR 11 : MARKTAANDEEL IN TERMEN VAN VASTE TOEGANGSKANALEN (BRON : BIPT)

STABIEL AANTAL VASTE NUMMEROVERDRACHTEN

In 2014 werden in België 289.209 vaste nummers overgedragen tussen operatoren, ongeveer evenveel als in 2013 (289.998).

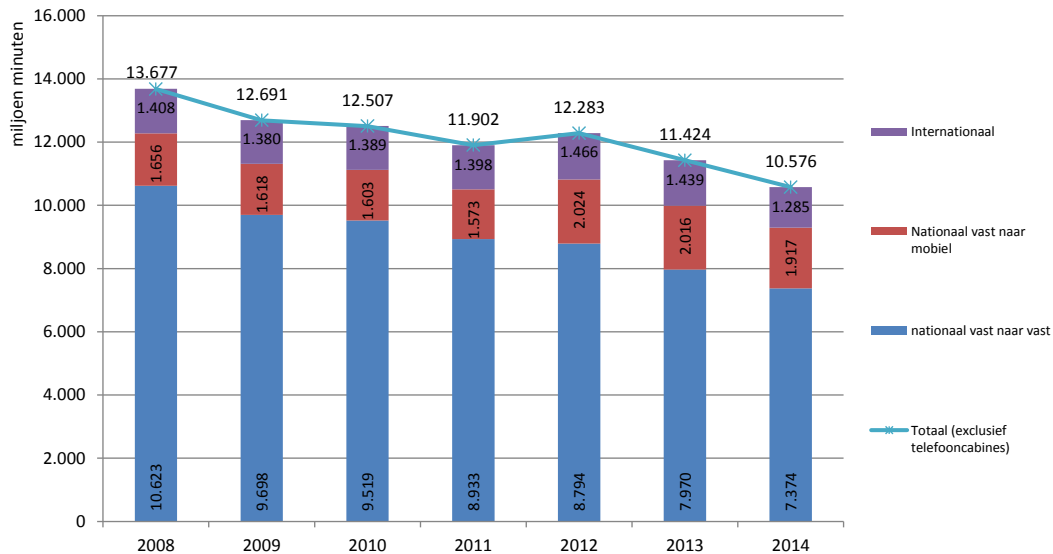

FIGUUR 12: AANTAL GEPORTEERDE NUMMERS TIJDENS HET JAAR (BRON : VZW NUMMEROVERDRAAGBAARHEID)

VOLUME SPRAAKTELEFONIE : 2 DE OPEENVOLGENDE DALING NA STIJGING VAN 2012

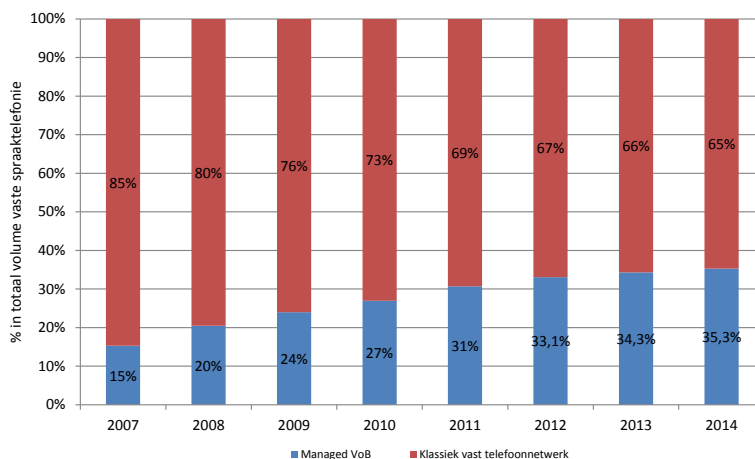
Het volume vaste spraaktelefonie in 2014 bedraagt **10,58** miljard minuten, 7,4 % minder dan in 2013.

De nationale oproepen tussen vaste netwerken vertegenwoordigen met 70% het grootste aandeel in het totaal aantal spraakminuten, gevolgd door nationale oproepen naar mobiele netwerken (18%). Het aandeel van het internationaal uitgaand vast spraakverkeer daalt van 13% naar 12%.

FIGUUR 13: VOLUME SPRAAKTELEFONIE (BRON : BIPT)

Managed voice over breedband¹⁵ groeit gestaag verder. In 2014 is managed VoB goed voor 35 % van het totaal aantal minuten.

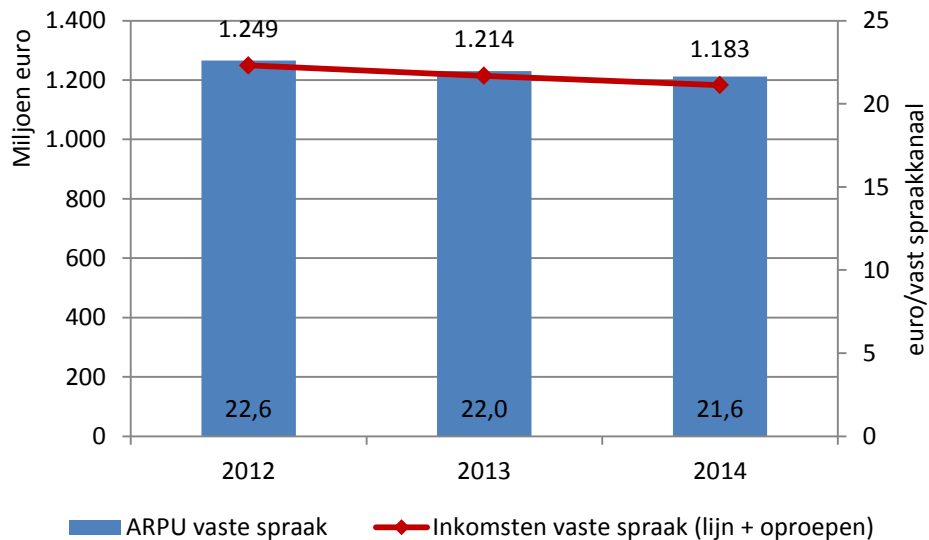
FIGUUR 14: VERHOUDING MANAGED VOB - KLASSIEK SPRAAKVERKEER (BRON : BIPT)

Unmanaged of over-the-topspraakdiensten zoals Skype zijn niet inbegrepen.

¹⁵ Op managed VoB gebaseerde spraaktelefonie wordt afgewikkeld via breedbandtoegangslijnen van een provider die de toegang controleert en de eigenschappen van het netwerk.

OMZETDALING DOET VASTE SPRAAK ARPU AFNEMEN

De opbrengsten uit vaste spraak ondervinden de impact van het klantenverlies (-1,2 % vaste directe toegangskanalen) en een groter aandeel van kortingen als gevolg van de groeiende verkoop van vaste telefonie in een bundel. Dit beïnvloedt de ARPU¹⁶ die op jaarbasis met 1,5% achteruitgaat.

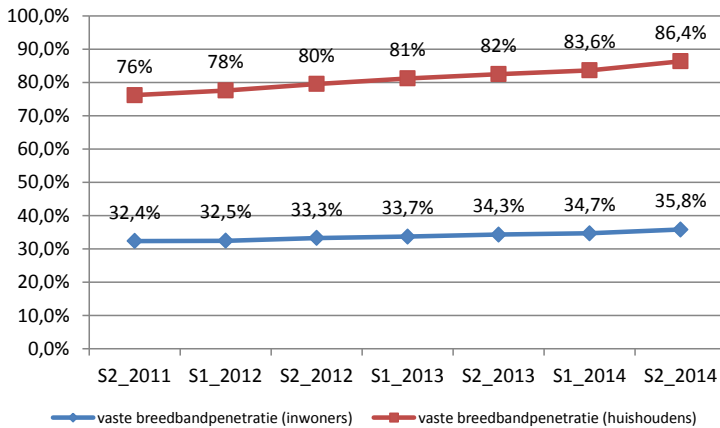
FIGUUR 15: INKOMSTEN EN ARPU VASTE SPRAAK (BRON : BIPT)

¹⁶ De ARPU uit vaste spraak wordt berekend door de jaarlijkse spraakgerelateerde inkomsten (exclusief apparatuur, activatie en installatie) te delen door het gemiddeld aantal vaste toegangskanalen over de betrokken periode. De berekening is gebaseerd op input van 11 operatoren : Belgacom NV, Base Company, BT Limited, Colt Telecom, Mobistar, Coditel (Numericable), Scarlet, Telenet, Verizon Belgium Luxembourg NV, Brutélé, Tecteo.

5. VASTE BREEDBANDDIENSTEN

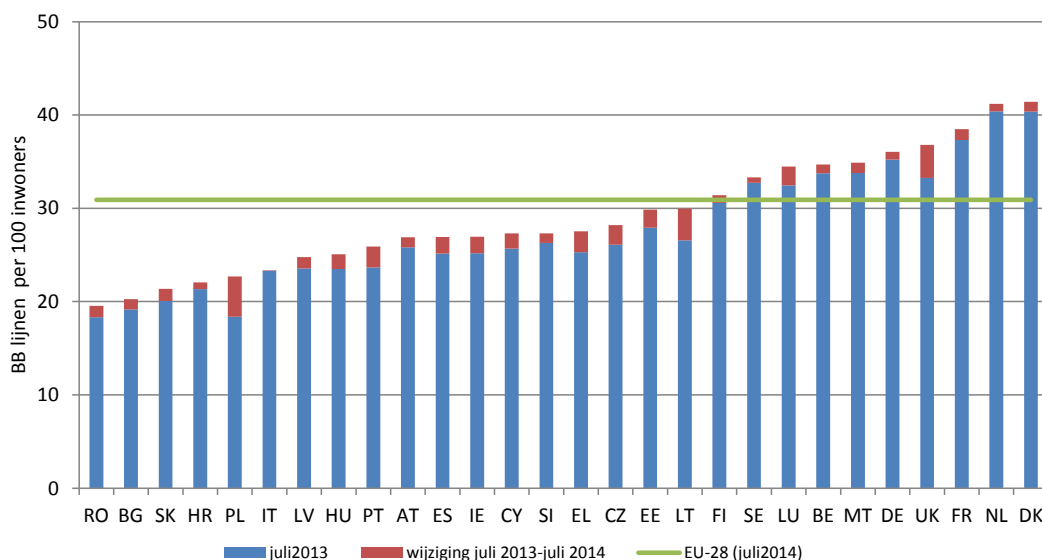
MEER DAN 4 MILJOEN VASTE BREEDBANDLIJNEN

In 2014 nam het aantal vaste breedbandlijnen toe met 182.283 aansluitingen tot **4.011.201**. Het groeipercentage bedraagt 4,8%¹⁷, wat leidt tot **35,8** vaste breedbandlijnen per 100 inwoners of **86,4** vaste breedbandlijnen per 100 huishoudens.

FIGUUR 16 : VASTE BREEDBANDPENETRATIE (BRON : BIPT)

De take up van vast breedband in Europa varieert van 19 tot 41 lijnen per 100 inwoners. Met 34,7 lijnen per 100 inwoners bezet België de **7de plaats** in de EU-rangschikking van juli 2014, een verlies van 2 posities jaar-op-jaar.

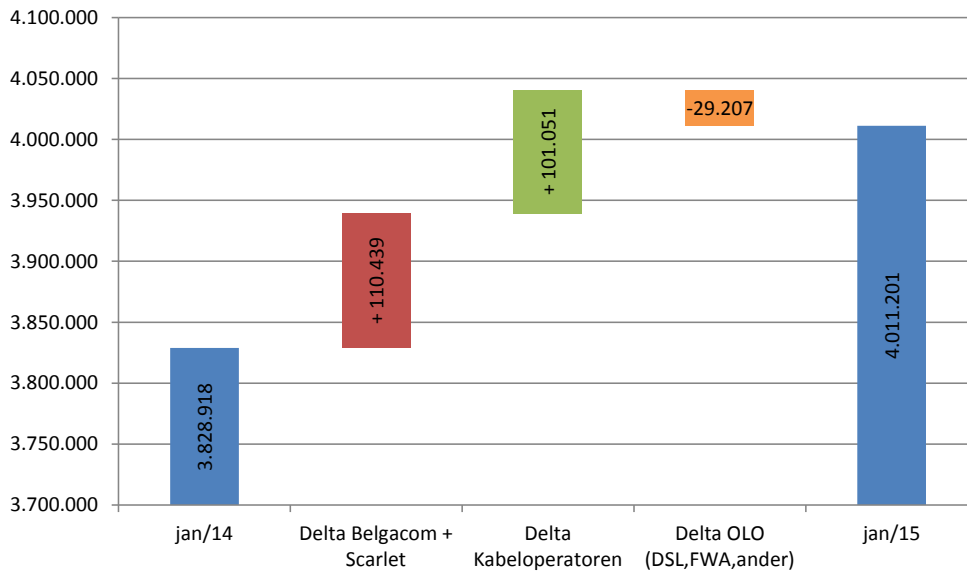

FIGUUR 17 : VASTE BREEDBANDPENETRATIE (INWONERS) IN DE EU (BRON : EC)

¹⁷ Groei is beïnvloedt door het feit dat sommige operatoren breedband beperkten tot breedband internet daar waar alle vaste breedbandlijnen dienen te worden geteld ongeacht de dienst die wordt aangeboden.

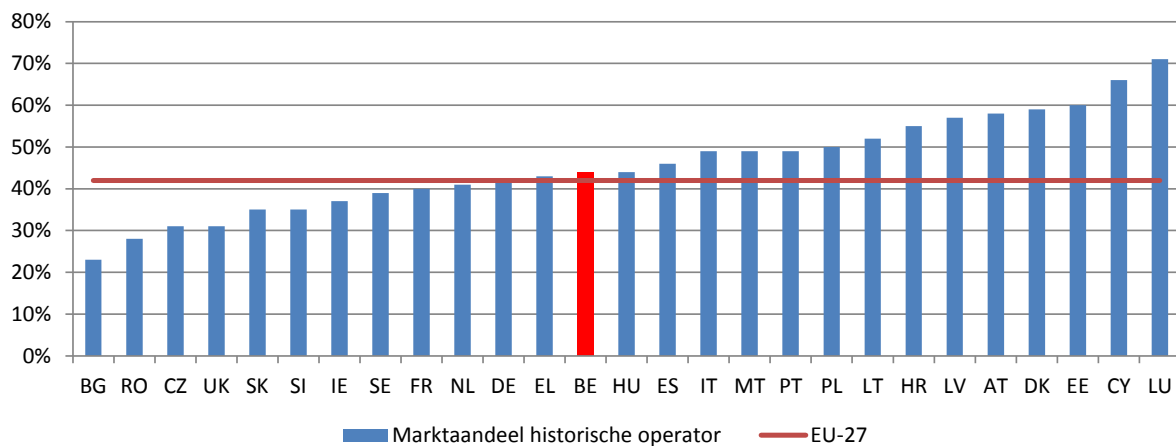
BELGACOM EN KABELOPERATOREN WINNEN MARKTAANDEEL

De netto-ontwikkeling van het klantenbestand blijft positief voor de incumbent Belgacom (+110.439 j-o-j) en voor de kabeloperatoren (+101.051 j-o-j). Voor de andere alternatieve operatoren (DSL, FWA¹⁸) zet de negatieve trend zich verder met een jaarverlies van 29.207 vaste breedbandlijnen.

FIGUUR 18: NETTO-TOEVOEGINGEN JAN 2014-JAN2015 (BRON : BIPT)

Op nationaal niveau controleert Belgacom (inclusief Scarlet) **44,2%** van de vaste breedbandmarkt, een toename met 0,8 procentpunten in vergelijking met eind 2013. In 14 Europese landen bedienen de historische operatoren een groter deel van de markt dan in België.

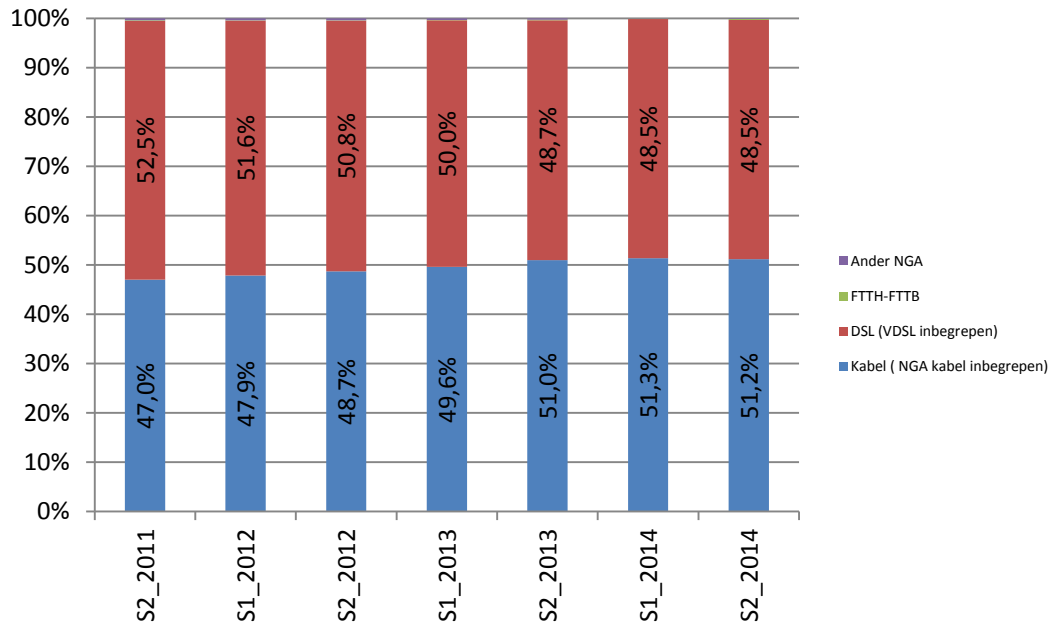

FIGUUR 19: MARKTAANDEEL HISTORISCHE OPERATOR JULI 2014 (BRON : EC)

¹⁸ FWA = Fixed wireless access

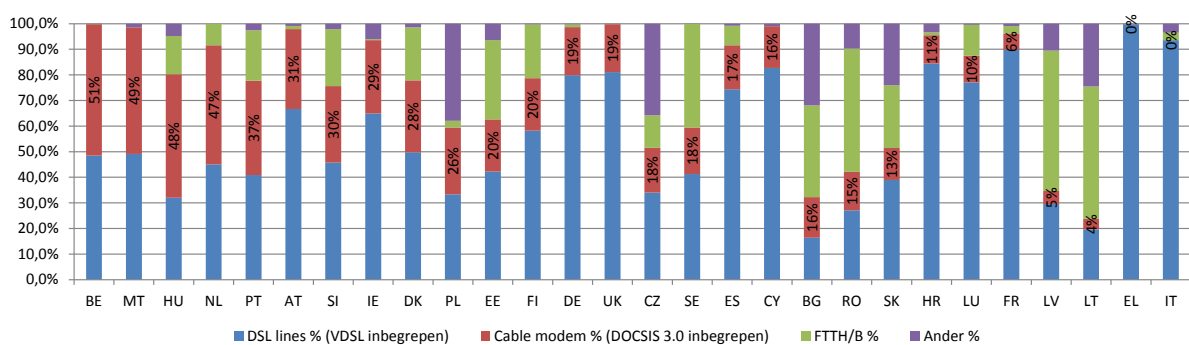
De kabel is sedert eind 2013 de meest gebruikte vaste breedbandtechnologie. Met een aandeel van **51,2%** vergroot de kabel in 2014 zijn aandeel met 0,2 procentpunten. DSL is tweede met een verlies aan marktaandeel van 48,7% naar 48,5 %.

FTTH en FTTB spelen met een aandeel van 0,2% geen rol van betekenis in België.

FIGUUR 20: MARKTAANDEEL VASTE BREEDBANDTECHNOLOGIEËN (BRON : BIPT)

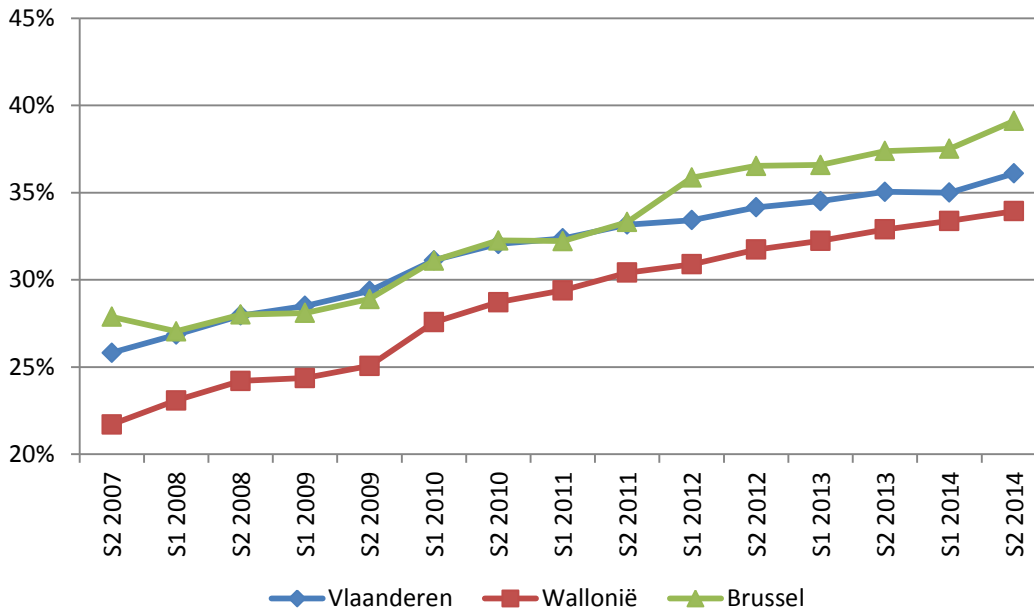
In Europa is België het land met het hoogste marktaandeel voor kabel. De kabel is ook sterk ontwikkeld in Malta (49%), Hongarije (48%) en Nederland (47%). FTTH/FTTB is de overheersende technologie in Letland (55%), Litouwen (52%). Roemenië (48 %) en Zweden (41%) volgen.

FIGUUR 21: MARKTAANDEEL VASTE BREEDBANDTECHNOLOGIEËN IN DE EU, GERANGSCHIKT VOLGENS AANDEEL KABEL, JULI 2014 (BRON : EC)

REGIONALE PENETRATIEVERSCHILLEN ZIJN KLEIN

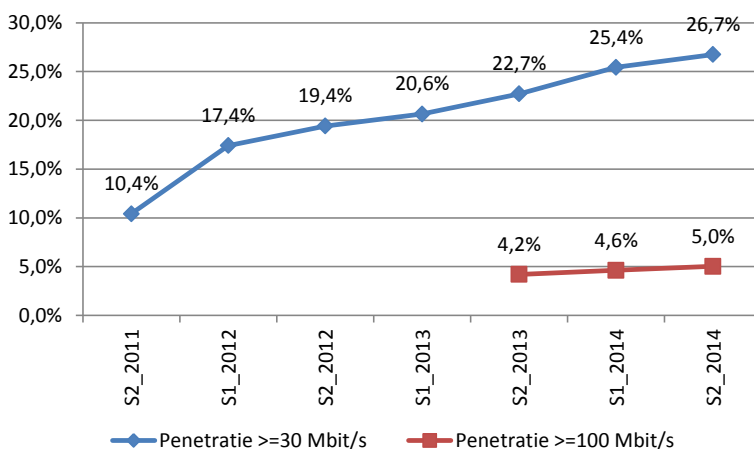
Er is geen belangrijk verschil in vaste breedbandpenetratie tussen de gewesten in België : eind 2014 bedraagt dit verschil maximaal 5,2 procentpunten . Dit is gelijk aan het verschil in penetratie tussen Brussel (39,1%) en Wallonië (33,9%). Met 36,1% situeert Vlaanderen zich hiertussen.

FIGUUR 22: VASTE BREEDBANDPENETRATIE IN DE GEWESTEN (BRON : BIPT)

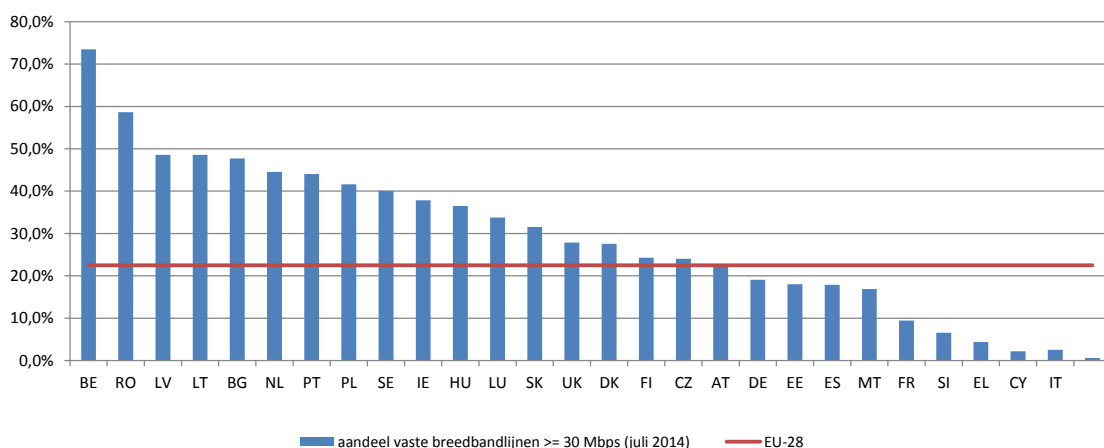
PENETRATIE VAN SNEL BREEDBAND GROEIT TOT 27%

Breedbandlijnen met een geadverteerde snelheid boven de 30 Mbps worden steeds populairder. In januari 2015 zijn er in België bijna **27** snelle breedbandlijnen per 100 inwoners, tegenover 23 een jaar eerder.

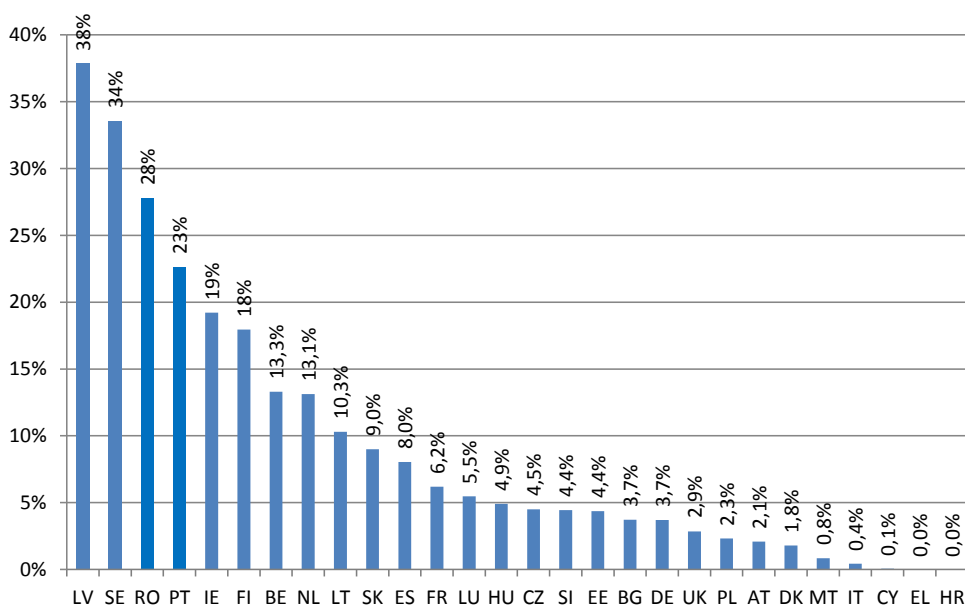
FIGUUR 23 : PENETRATIE VAST BREEDBAND PER SNELHEIDSCATEGORIE - INWONERS (BRON : BIPT)

Snel vast breedband wordt het meest gebruikt in België : **74%** van het totaal aantal vaste breedbandlijnen heeft eind 2014 een geadverteerde snelheid van ≥ 30 Mbps . Met een aandeel van 73% in juli 2014 staat België aan de kop in de EU-rangschikking.

FIGUUR 24 : AANDEEL SNEL VAST BREEDBAND ≥ 30 MBPS, JULI 2014 (BRON : EC)

BB lijnen met een snelheid ≥ 100 Mbit/s blijven marginaal. Deze supersnelle verbindingen vertegenwoordigen slechts **14%** van het totaal aantal BB lijnen in België. In de EU-penetratierangschikking van 1 juli 2014 is Letland de leider gevolgd door Zweden, Roemenië en Portugal. België bezet met 13,3% de 7de plaats.

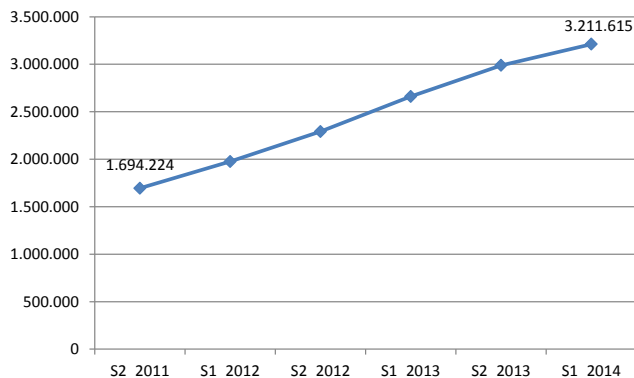
FIGUUR 25 : AANDEEL VASTE BREEDBANDLIJNEN ≥ 100 MBIT/S, JULI 2014 (BRON : EC)

De kloof tussen de penetratie van ultrasnel breedband bij de huishoudens (12%) en de doelstelling van de digitale agenda dat tegen 2020 vijftig % van de huishoudens moeten intekenen op 100 Mbps breedband blijft groot.

ACHT OP DE TIEN BREEDBANDLIJNEN IS EEN NGA¹⁹ LIJN

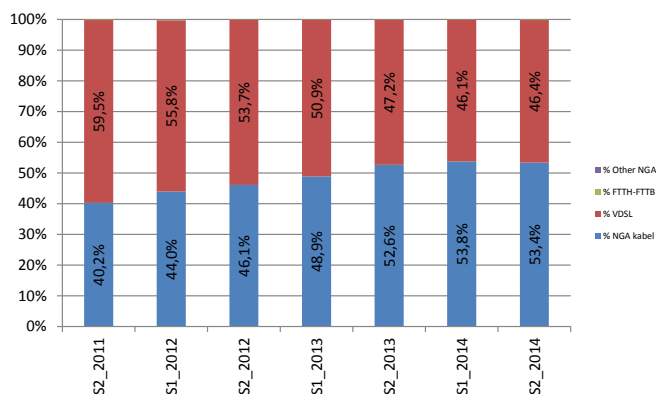
Het aantal NGA-lijnen groeide in 2014 met 20,7% en vertegenwoordigt **80%** van het totaal aantal vaste breedbandlijnen.

68% van de Belgische huishoudens maakt gebruik van NGA terwijl het NGA dekkingpercentage 98,3% is²⁰. Dit betekent dat niet alle Belgische huishoudens die NGA ter beschikking hebben ook effectief intekenen op een NGA-breedbandproduct.

FIGUUR 26 : AANTAL NGA-LIJNEN (BRON : BIPT)

De grootste NGA technologie is de kabel met 53,4%, wat in verband kan worden gebracht met het verschil in NGA-dekking : het kabelnetwerk Docsis 3.0 is voor 95,9% van de huishoudens beschikbaar terwijl de VDSL-dekking 90% van de huishoudens bereikt.

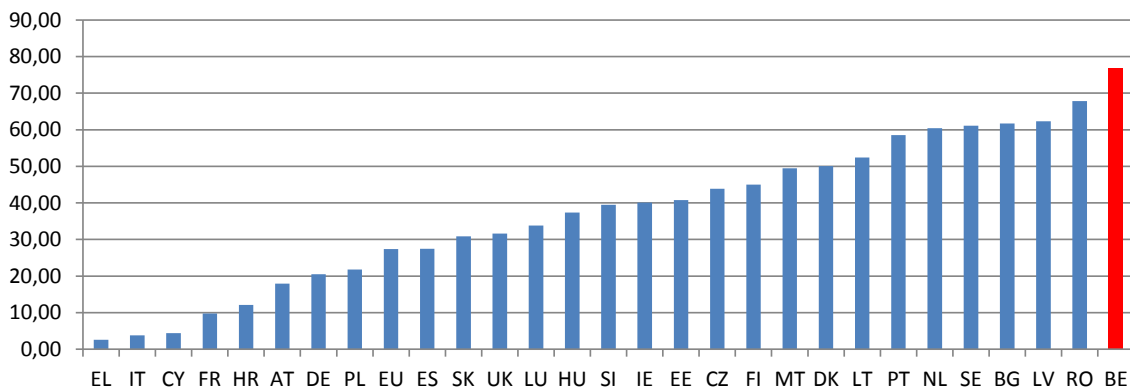
FIGUUR 27: AANDEEL NGA-TECHNOLOGIEËN (BRON : BIPT)

¹⁹ NGA's worden in de aanbeveling van de Commissie van 20 september 2010 over gereguleerde toegang tot toegangsnetwerken van de nieuwe generatie omschreven als bekabelde toegangsnetwerken die geheel of gedeeltelijk bestaan uit optische elementen die in staat zijn om breedbandtoegangsdiensten te leveren met verbeterde kenmerken (zoals hogere doorvoercapaciteit) in vergelijking met diensten die via reeds bestaande koperen netwerken worden geleverd. In de meeste gevallen zijn NGA's het resultaat van een verbetering van een reeds bestaand koperen of coaxiaal toegangsnetwerk.

²⁰ Study on broadband coverage in Europe (as of 1/1/2013) : <https://ec.europa.eu/digital-agenda/en/news/study-broadband-coverage-europe-2013>

Met een NGA marktaandeel van 77% in juli 2014 staat België aan de top van de EU-rangschikking. Ook Nederland bereikt, net zoals in België, een belangrijk NGA aandeel door een combinatie van kabel en VDSL.

Tot de landen met het laagste NGA aandeel behoren Griekenland (2,6%) en Cyprus (4,4%). Ook in Italië en Frankrijk, die gekenmerkt worden door de afwezigheid van een sterke concurrentie van de kabel en een voorkeur voor FTTP²¹ boven VDSL, blijft het NGA aandeel beperkt tot maximum 10%. Landen waar al een significante glasvezelpenetratie is bereikt vormen hierop een uitzondering. Zo hebben Estland, Litouwen, Roemenië, Zweden en Bulgarije met een FTTP penetratie tussen de 31 en 55% NGA marktaandelen die variëren tussen de 40 en 70%.

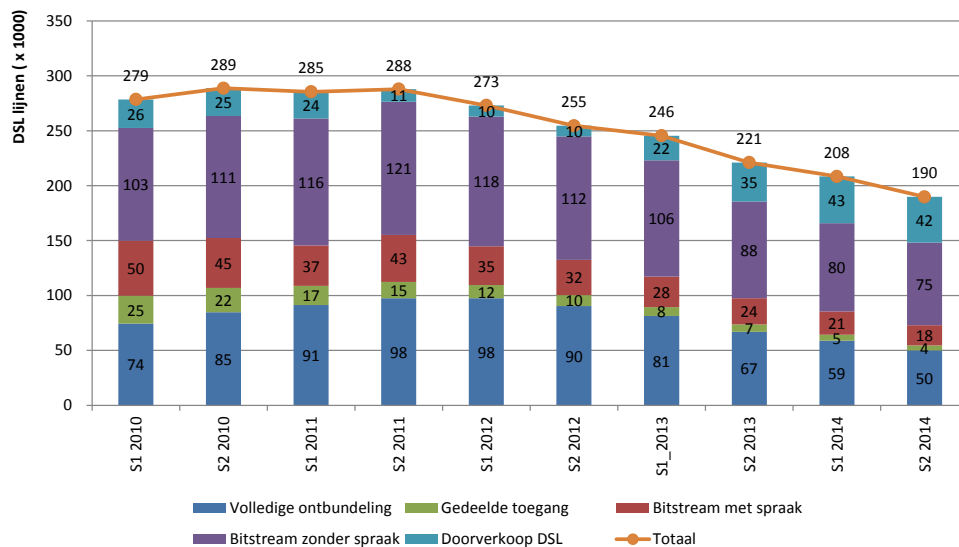
FIGUUR 28: NGA LIJNEN ALS % VAN HET TOTAAL AANTAL VASTE BREEDBANDLIJNEN (BRON : EC)

²¹ FTTP = fiber to the premises

VERDERE ACHTERUITGANG WHOLESALE DSL LIJNEN : -14,1% J-O-J

Door de ontplooiing van glasvezel tot aan de straatcabine, waardoor een aantal Belgacom LEX'en worden gesloten, geraakt ontbundeling verder in onbruik : -19.120 ontbundelde lijnen in 2014.

Ook bitstreamtoegang²² loopt terug (-18.190 lijnen) al blijft bitstream wel het meest gebruikt door de alternatieve operatoren om hun eindklanten aan te sluiten op het Belgacom netwerk : 49% van de wholesale breedbandlijnen die Belgacom verkoopt zijn hierop gebaseerd. Daarna volgt de doorverkoop met een aandeel van 21,9%.

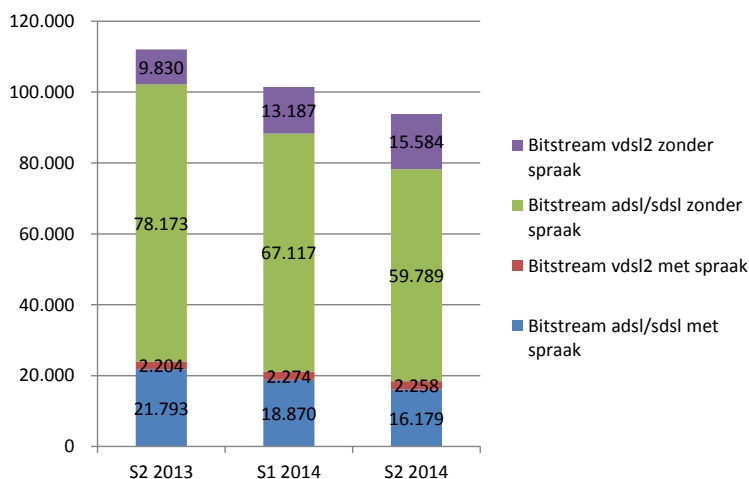

FIGUUR 29: VOLUME WHOLESALE TOEGANG VERKOCHT DOOR BELGACOM, PER TYPE, EXCLUSIEF VERKOOP AAN SCARLET (BRON : BIPT)

Het aantal bitstream wholesalelijnen die beschikbaar worden gemaakt op NGA-infrastructuur (VDSL2) stijgt : eind 2014 biedt 19% van de bitstreamlijnen vdsl2 connectiviteit in vergelijking met 10,7% een jaar eerder.

In het geval van doorverkoop evolueert de vdsl2 connectiviteit van 82,3 naar 86,3% van het totaal aantal carrier DSL lijnen.

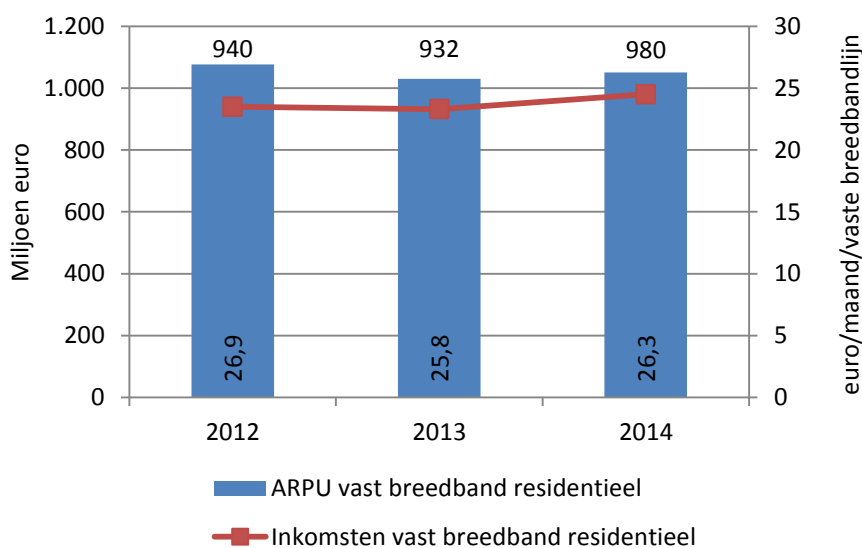
²² Bitstream toegang is een groothandelsproduct bestaande uit een toegangsverbinding (DSL toegang) en "backhaul" diensten van het (data) backbone netwerk (ATM, Ethernet, IP).

FIGUUR 30: BITSTREAM PER TYPE DIENST EN PER INFRASTRUCTUURTYPE (BRON : BIPT)

LICHTE GROEI RESIDENTIËLE ARPU VAST BREEDBAND

In 2014 bedraagt de gemiddelde opbrengst per residentiële vaste breedbandlijn²³ 26,3 euro, een lichte stijging van 0,5 euro of **+2%** in vergelijking met 2013 toen de gemiddelde opbrengst 25,8 euro bedroeg.

FIGUUR 31: INKOMSTEN EN MAANDELIJKSE ARPU RESIDENTIEEL VAST BREEDBAND (BRON : BIPT)

²³ Op basis van data van Base Company, Belgacom NV, Brut  l, Mobistar, Numericable, Scarlet, Telenet, Tecteo.

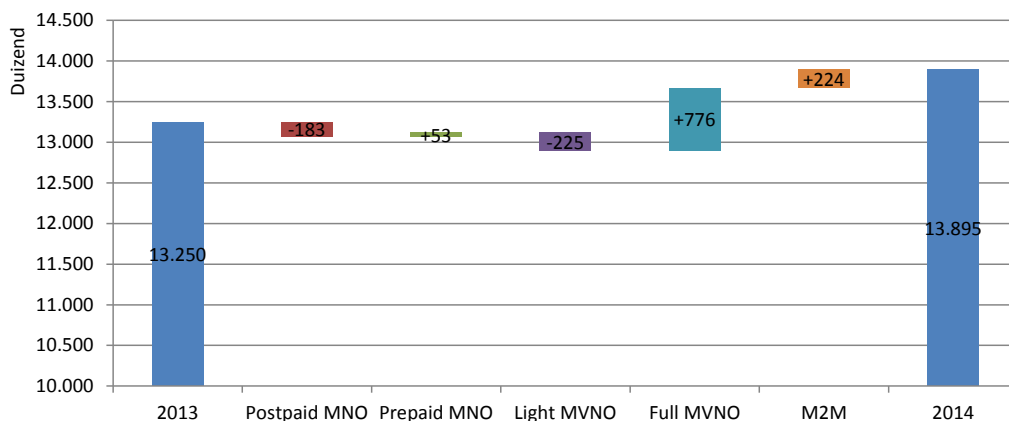
De ARPU uit vast breedband wordt berekend door de inkomsten uit de levering van vast breedband te delen door het gemiddeld aantal vaste breedbandlijnen over de betrokken periode

6. MOBIELE SPRAAK-EN DATADIENSTEN

AANTAL ACTIEVE SIMKAARTEN GROEIT DANKZIJ FULL MVNO EN M2M

Op het einde van 2014 waren er in totaal 13,89 miljoen actieve²⁴ simkaarten. Jaar op jaar is dit een stijging met **4,9%**.

Zowel het aantal postpaid simkaarten van de MNO's als het aantal simkaarten van de light MVNO²⁵ nam af, maar dit werd gecompenseerd door een toename van het aantal M2M kaarten (**+ 23,9 %**), simkaarten van de full MVNO (**+ 80,3%**) en de prepaid klantenbasis van de MNO's (**+1,1%**).

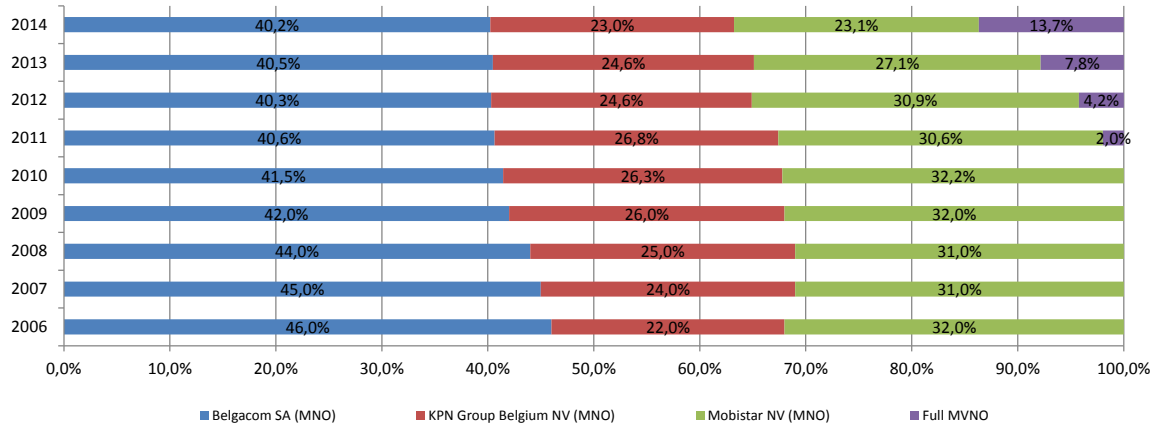

FIGUUR 32: ACTIEVE SIMKAARTEN PER TYPE (BRON : BIPT)

Het aantal actieve simkaarten van de full MVNO's Telenet en Lycamobile, bedraagt eind 2014 1.741.971 simkaarten, goed voor een marktaandeel van **13,7%**. Vergeleken met een jaar eerder is dit een toename met 5,8 procentpunten.

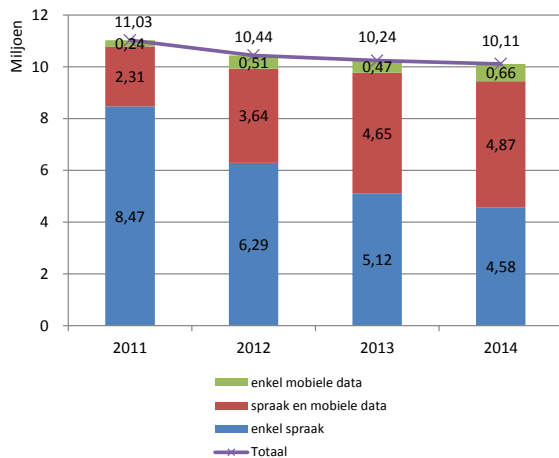
²⁴ Het aantal postpaid actieve klanten zijn klanten met een geldig contract. Het aantal prepaid actieve klanten zijn klanten die ten minste één oproep hebben gemaakt of ontvangen, één sms of mms hebben verstuurd of datadiensten hebben gebruikt in de laatste drie maanden.

²⁵ Het MVNO concept houdt in dat deze operatoren hun eigen mobiele diensten aanbieden via het netwerk van de bestaande mobiele netwerkoperator. Full MVNO's beschikken over kernnetwerkelementen van een mobiele architectuur en over eigen nummervoorraden (zij beschikken trouwens ook over eigen simkaarten) waardoor zij rechtstreeks aan andere operatoren van vaste of mobiele openbare netwerken interconnectiediensten kunnen aanbieden en zelfs diensten met internationale roaming. "Light' MVNO's exploiteren geen netwerkmiddelen. Hun activiteit beperkt zich tot het op de markt brengen van de diensten van een mobiele netwerkoperator

FIGUUR 33: MARKTAANDELEN IN TERMEN VAN ACTIEVE SIMKAARTEN, EXCLUSIEF M2M (BRON : BIPT)

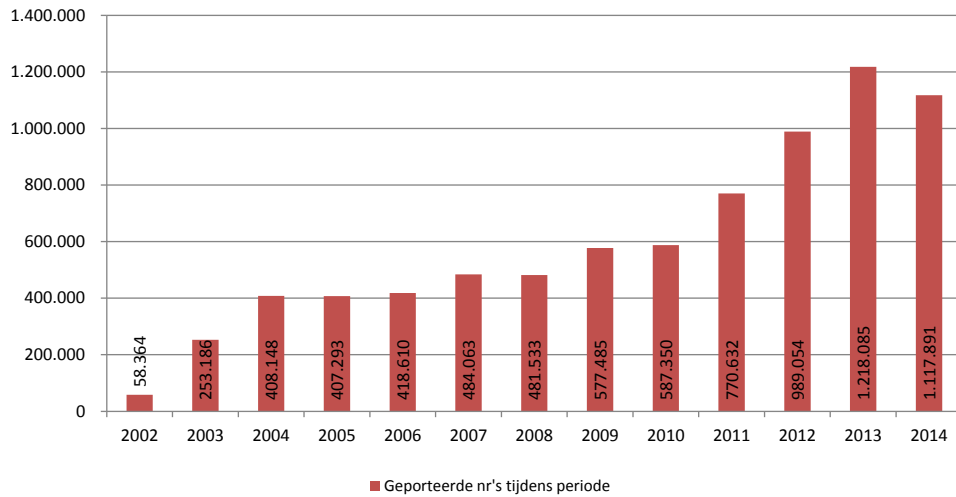
Bij de drie mobiele netwerkkoperatoren komt de meeste groei van simkaarten met mobiele data: met **409.354** nieuwe simkaarten met mobiele data groeit hun aantal tot 5.534.116. Het aantal simkaarten voor enkel spraak daalt met 10,6% tot 4.577.341.

FIGUUR 34: AANTAL ACTIEVE SIMKAARTEN VAN DE DRIE MNO'S PER TYPE DIENST (BRON : BIPT)

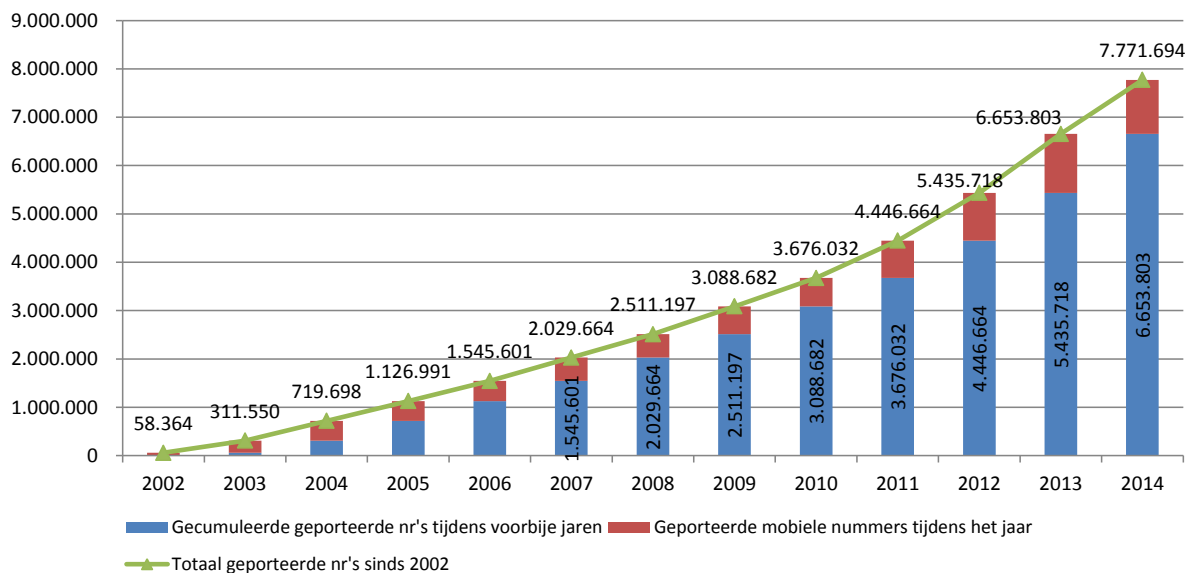
VERMINDERDE VOLATILITEIT MOBIELE MARKT

In vergelijking met 2013 daalt het aantal geporteerde mobiele nummers in 2014 met 8% tot **1.117.891**.

FIGUUR 35: GEPORTEERDE NUMMERS TIJDENS PERIODE (BRON : VZW NUMMEROVERDRAAGBAARHEID)

Sedert de start van de mobiele nummeroverdraagbaarheid in 2002 werden in totaal 7.771.694 mobiele nummers geporteerd.

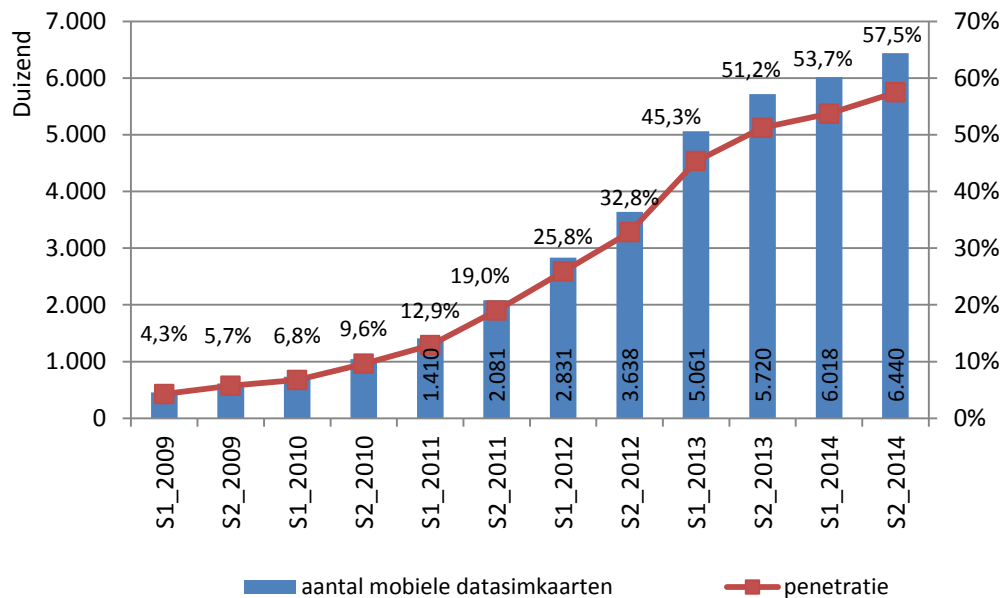

FIGUUR 36: GEPORTEERDE NUMMERS TIJDENS HET JAAR EN GECUMULEERD SINDE 2002 (BRON : VZW NUMMEROVERDRAAGBAARHEID)

AANTAL BREEDBAND SIMKAARTEN OVERSCHRIJDT DE 6 MILJOEN

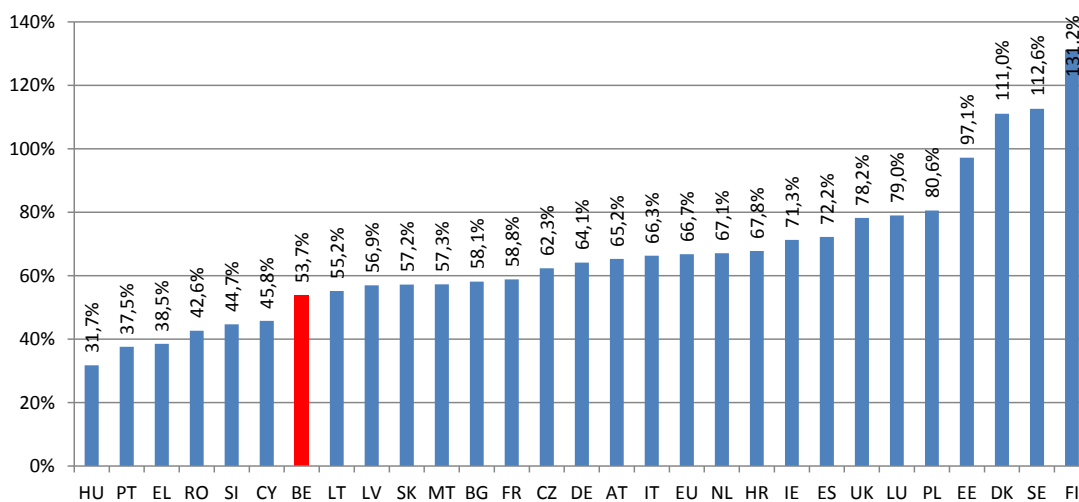
Het aantal breedbandsimkaarten steeg op jaarbasis met 720.250 tot 6.440.133, al is er sprake van groeivertraging (+13% ten opzichte van 75% in 2013)²⁶.

De penetratie van mobiel breedband bereikt **57,5%**.

FIGUUR 37: AANTAL MOBIELE DATASIMKAARTEN EN PENETRATIE (BRON : BIPT)

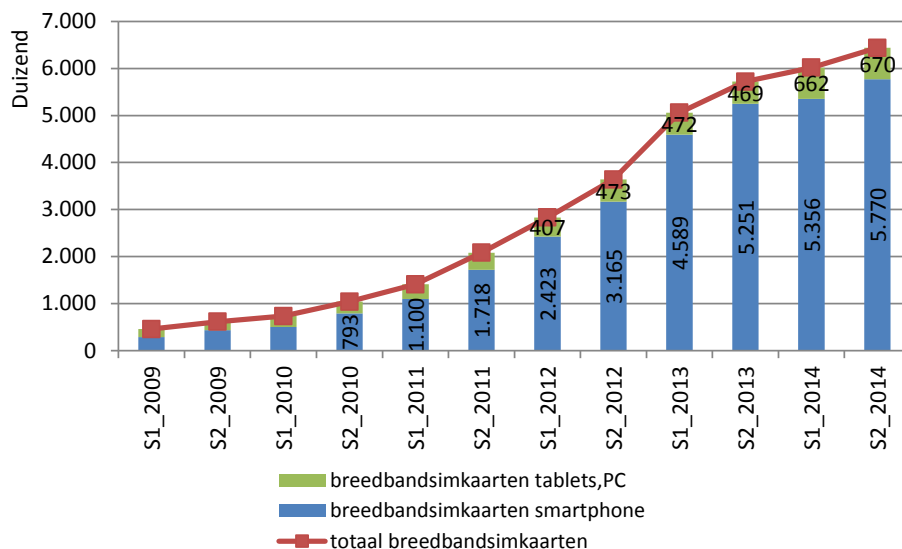
In de Europese rangschikking van juli 2014 bezet België de **21ste** positie. Deze plaats werd ook in juli 2013 ingenomen.

FIGUUR 38: MOBIELE BREEDBANDPENETRATIE IN DE EU (BRON : EC)

²⁶ Op basis van data van Belgacom NV, Mobistar NV, Base Company NV, Telenet, Numericable en Tecteo.

Mobiel breedband wordt meer gebruikt via smartphones dan op tablets en PC's, al groeit dit laatste segment fors in 2014 (+201.555). Deze groei wordt aangedreven door de stijgende verkoop van de tablets en de verdeling van simkaarten in de context van het Internet Overall abonnement van Belgacom dat toelaat om overal te surfen ongeacht het toestel (pc, laptop, tablet en smartphone).

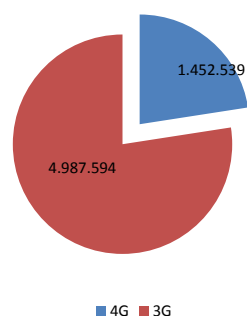

FIGUUR 39: MOBIEL INTERNET PER TYPE TOESTEL (BRON : BIPT)

4G AANDEEL IN AANTAL BREEDBANDSIMKAARTEN : 23%

In het tweede semester van 2014 genereerden 1.452.539 simkaarten internettrafiek op een 4G-netwerk. Dit stemt overeen met 23% van het aantal datasimkaarten.

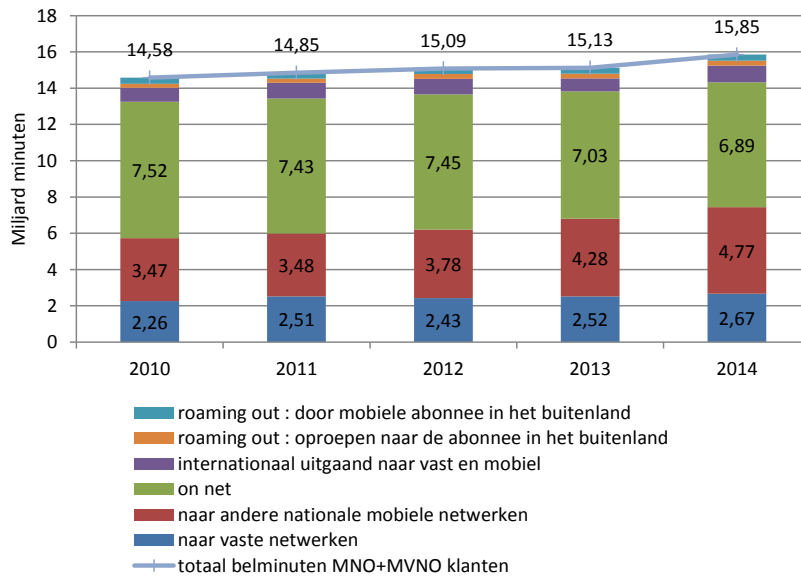
In vergelijking met het eerste semester van 2014 maken er 778.213 meer datasimkaarten gebruik van 4G om verbinding te maken met het internet.

FIGUUR 40: OPSPLITSING BREEDBANDSIMKAARTEN IN 3G-4G (BRON : BIPT)

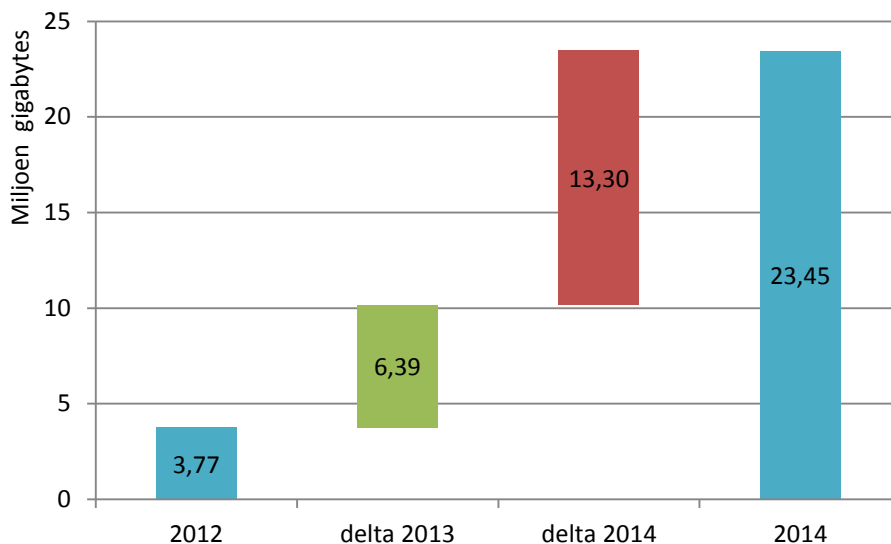
GROTER AANDEEL VOOR MVNO'S IN STIJGEND MOBIEL GEBRUIK

Met **15,85** miljard belminuten bellen klanten van de Belgische mobiele netwerkoperatoren en MVNO's aanzienlijk meer dan in 2013 (+ 4,8%)²⁷. Oproepen naar mobiele netwerken maken het grootste deel uit van de totale belminuten (83%) en het aandeel van de on-net oproepen naar klanten van hetzelfde mobiele netwerk valt verder terug van 46% naar 43%.

FIGUUR 41: EVOLUTIE BELMINUTEN MNO EN MVNO KLANTEN (BRON : BIPT)

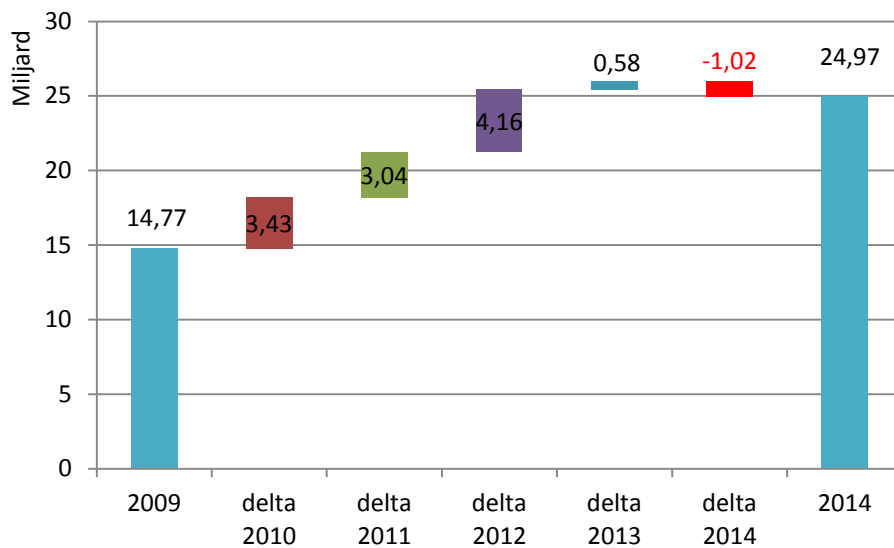
Mobiele data neemt flink toe: **23,45 miljoen gigabytes** werden in 2014 verbruikt ten opzichte van 10,16 miljoen gigabytes in 2013 (+131%).

FIGUUR 42: EVOLUTIE MOBIEL DATAVERBRUIK VAN MNO EN MVNO KLANTEN, IN MILJOEN GIGABYTES (BRON : BIPT)

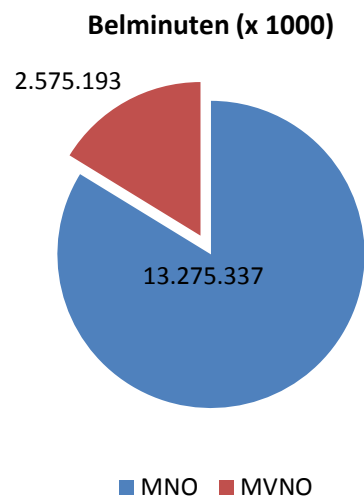
²⁷ Exclusief oproepen naar voicemail

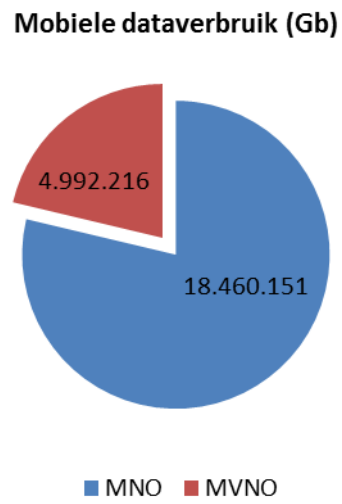
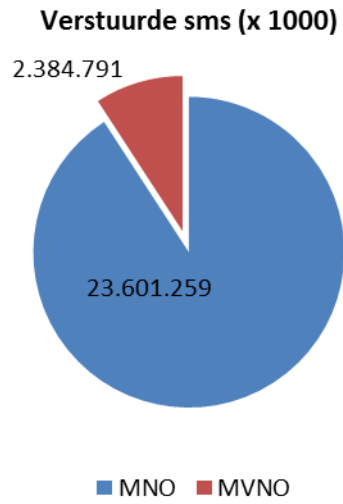
Het sms-verkeer vertoont voor het eerst een daling : met **24,97 miljard** verstuurde sms-berichten worden er in 2014 1,02 miljard berichten minder verstuurd dan in 2013.

FIGUUR 43: EVOLUTIE VOLUME VERSTUURDE SMS-BERICHTEN VAN MNO EN MVNO KLANTEN (BRON : BIPT)

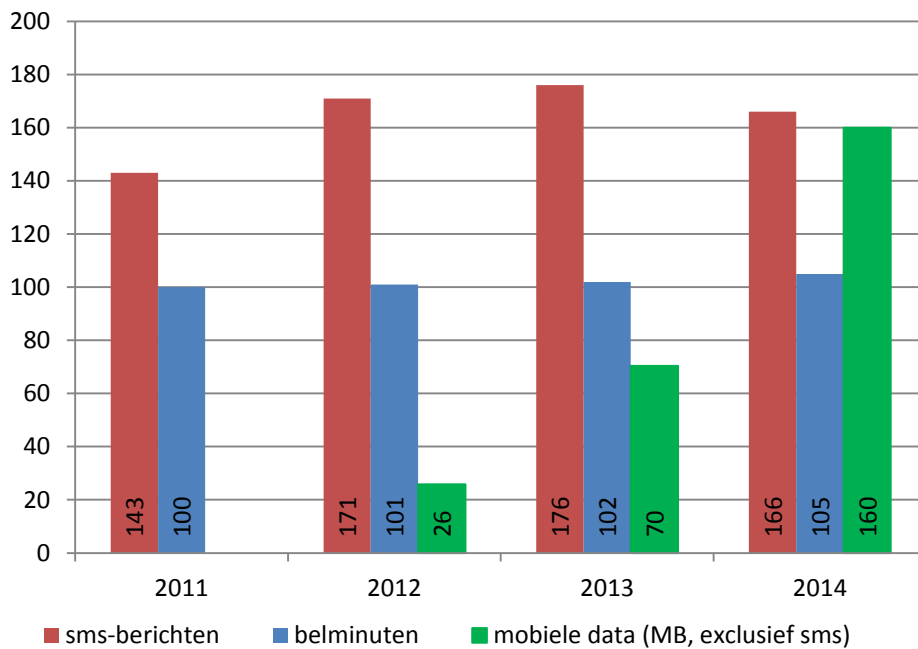
MVNO's (light en full) breiden hun marktaandeel verder uit. In 2014 hebben zij **11,5%** van de sms-markt in handen (tegenover 9,2% in 2013). Op de mobiele spraakmarkt stijgt hun marktaandeel van 11% naar **16 %** en mobiele data wordt voor **21,3%** afgenomen bij MVNO's (tegenover 20,4% in 2012).

FIGUUR 44: VOLUME PER MOBIELE DIENST EN PER TYPE OPERATOR, MNO-MVNO (BRON : BIPT)

Per actieve simkaart wordt er maandelijks gemiddeld²⁸ **166 sms-berichten** verstuurd, **105 minuten** gebeld, en **160 megabyte data** verbruikt.

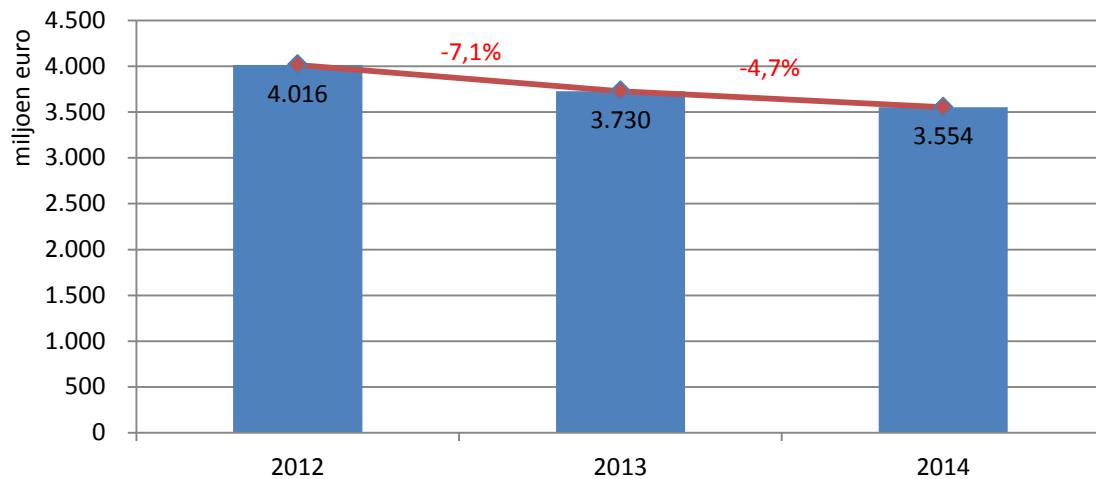

FIGUUR 45: MAANDELIJKS GEMIDDELD GEBRUIK (BRON : BIPT)

²⁸ Het gemiddeld maandelijks verbruik wordt berekend door het jaarverbruik (inclusief MVNO) te delen door het gemiddeld totaal aantal actieve simkaarten (inclusief MVNO) en vervolgens door 12. Het gemiddeld aantal actieve simkaarten is daarbij gelijk aan de som van het aantal actieve simkaarten aan het begin en op het einde van het jaar gedeeld door twee.

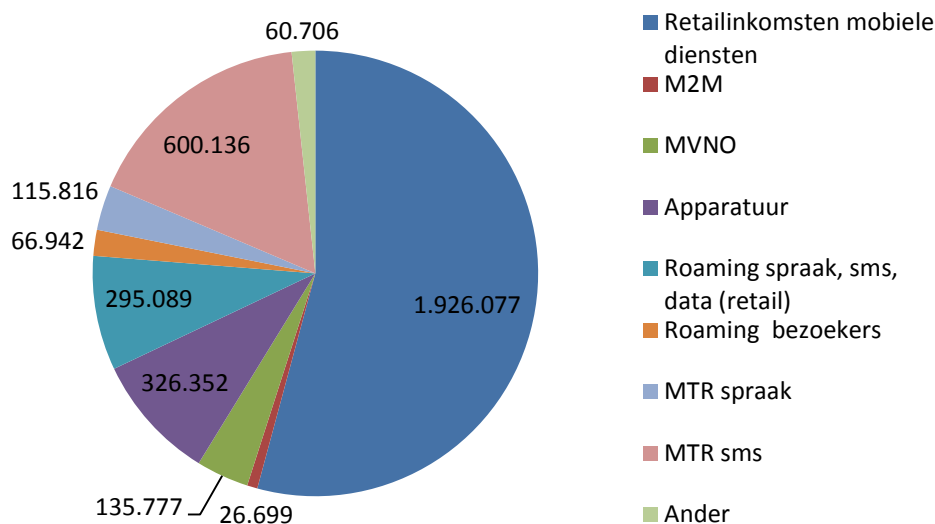
MOBIELE INKOMSTENVERLIES (4,7%) KLEINER DAN IN 2013 (7,1%)

De mobiele omzet van de drie MNO's en full MVNO Telenet valt met 176,5 miljoen euro terug tot 3.554 miljoen euro. Dit vertegenwoordigt een afname met 2,4 procentpunten van het dalingspercentage dat in 2013 werd genoteerd (-7,1%).

FIGUUR 46: EVOLUTIE MOBIELE TURNOVER (BRON : BIPT)

54% van de mobiele turnover wordt gegenereerd door de retailverkoop van mobiele diensten : spraak, sms en mobiele data. Daarna volgen de inkomsten uit het termineren van sms berichten met een aandeel van 17% en de inkomsten uit apparatuur met 9%.

FIGUUR 47: MOBIELE INKOMSTEN 2014 PER TYPE DIENST (BRON : BIPT)

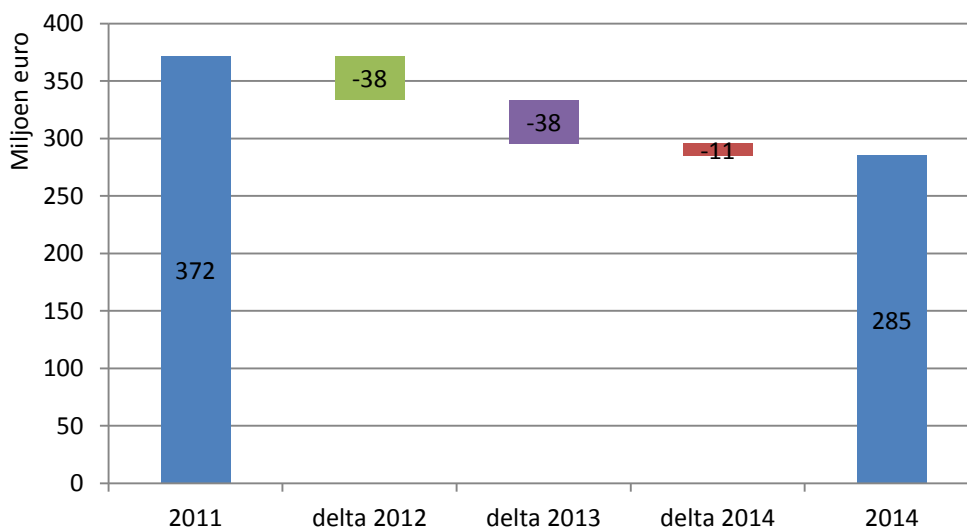
REGULERING HEEFT EEN IMPACT OP DE ROAMING INKOMSTEN

Sedert de zomer van 2007 worden vanuit Europa maximumtarieven opgelegd voor roaming. In juli 2014 traden nieuwe prijsplafonds in werking op de retailmarkt:

	Voor 1 juli 2014	Na 1 juli 2014
Bellen/minuut (€cent/minuut)	24	19
Gebeld worden(€cent/minuut)	7	5
SMS versturen (€cent/sms)	8	6
SMS ontvangen	0	0
Data/MB (€cent/MB)	45	20

TABEL 1: GEREGULEERDE MAXIMUM RETAILTARIEVEN IN DE EU

De verdere verlaging van de retailprijzen heeft een impact die voor 2014 kan geraamd worden op 11 miljoen euro minder opbrengsten.

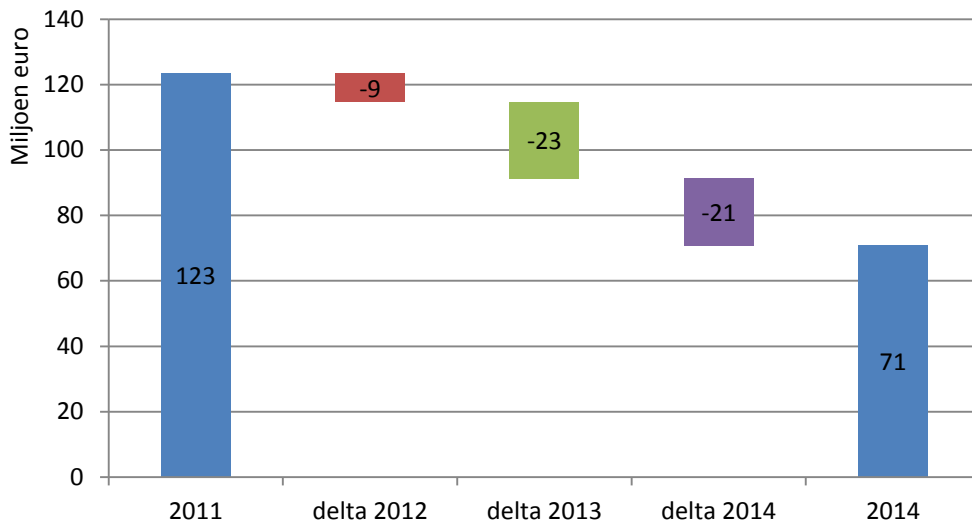
FIGUUR 48: OMZET RETAIL ROAMING (BRON : BIPT)

Ook de wholesaletarieven die de exploitant van een bezocht netwerk in rekening mag brengen aan de thuisaanbieder van een roamende klant werden op 1 juli verlaagd voor gereguleerde roaminggesprekken en dataroamingdiensten. Voor sms blijft het tarief van kracht dat op 1 juli 2013 van toepassing werd.

	Voor 1 juli 2014	Na 1 juli 2014
Gesprek (euro/minuut)	0,10	0,05
SMS (euro/sms)	0,02	0,02
Data (euro/Mb)	0,15	0,05

TABEL 2: GEREGULEERDE MAXIMUM WHOLESALERTARIEVEN IN DE EU

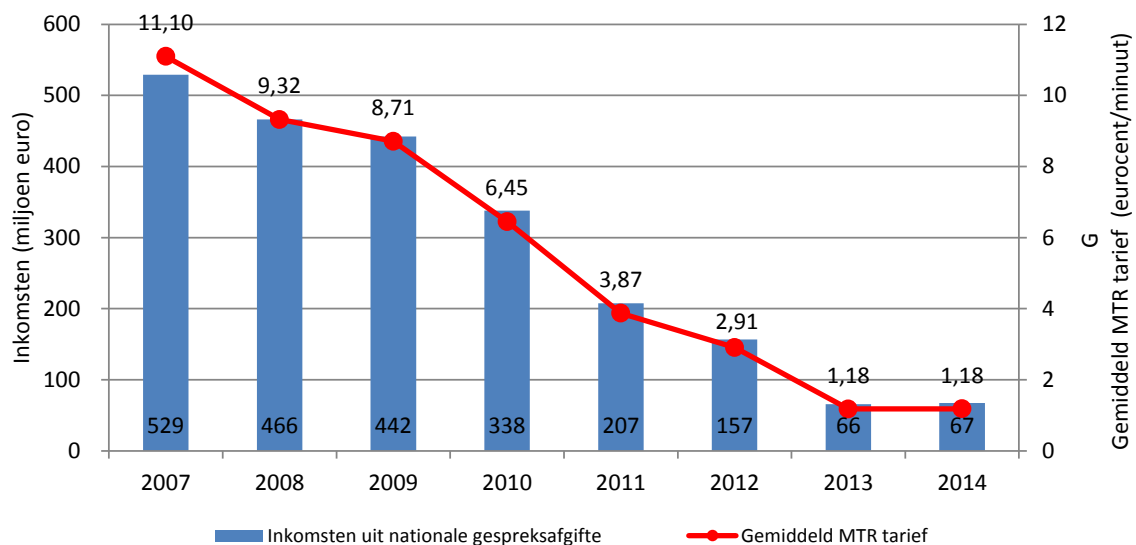
De impact van de regelgeving op de wholesale roaming markt bedraagt in 2014 voor de Belgische mobiele netwerkoperatoren 21 miljoen euro.

FIGUUR 49: EVOLUTIE OMZET WHOLESAL ROAMING (BRON : BIPT)

REGULERING HEEFT IN 2014 GEEN IMPACT OP DE OMZET UIT NATIONAAL INKOMEND VERKEER

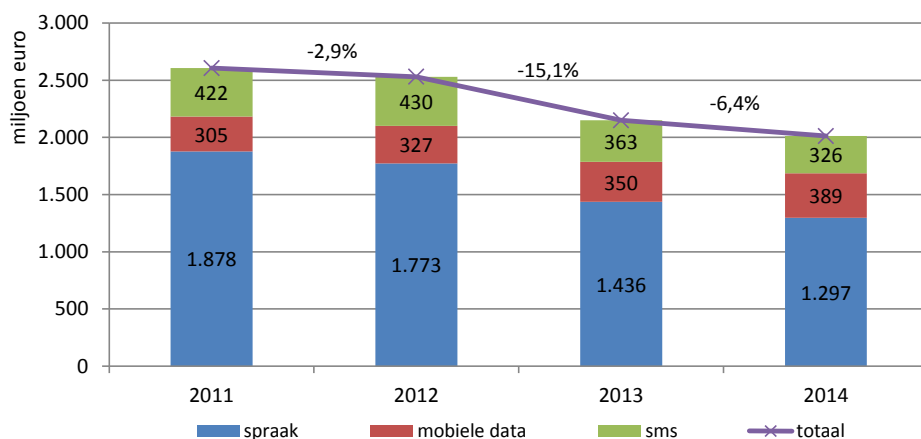
De drie mobiele netwerkoperatoren profiteerden in 2014 van stabiele mobiele terminatietarieven (MTR's). Sinds 1 januari 2013 bedragen deze MTR's 1,18 eurocent/ minuut (inclusief inflatie) voor alle mobiele netwerkoperatoren. Dit is het resultaat van een evolutie naar zuivere LRIC kosten die in fasen werd doorgevoerd over de periode 2010-2013. Momenteel werkt het BIPT aan een nieuw kostenmodel om de MTR's tot 2017 vast te leggen.

FIGUUR 50: INKOMSTEN UIT NATIONALE GESPREKSAFGIFTE EN GEMIDDELD MTR TARIEF (BRON : BIPT)

NEERWAARTSE TREND RETAILINKOMSTEN MOBIELE DIENSTEN VAN MNO'S KLEINER DAN IN 2013

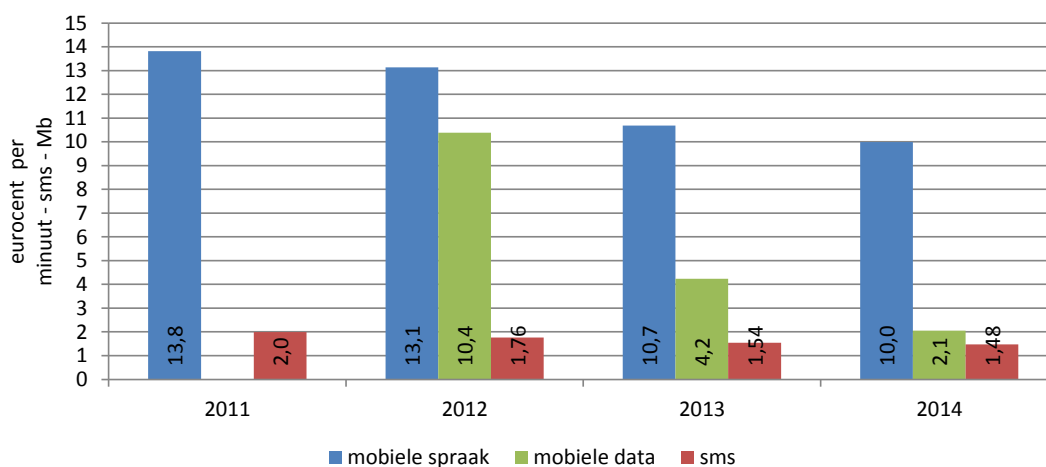
Het dalend sms-volume leidt tot een vermindering van de sms-inkomsten met 10%. Dit vormt een belangrijke verklaring voor de daling van de retailinkomsten uit mobiele diensten (- 6,4% tot 2.012 miljoen euro). Maar ook de inkomsten uit mobiele spraak blijven achteruit gaan : - 10% tot 1.297 miljoen euro). De groei aan inkomsten uit mobiele data (+11%) kan de inkomstdaling uit sms en spraak niet goed maken.

FIGUUR 51: EVOLUTIE MOBIELE RETAILINKOMSTEN PER TYPE DIENST (BRON : BIPT)

GEMIDDELDE MOBIELE EENHEIDSPRIJZEN BLIJVEN VERDER DALEN

Vergeleken met 2013 is de gemiddelde prijs van een oproepminuut door een abonnee van een Belgische mobiele netwerkoperator (exclusief MVNO) met 8,5% gedaald. Daar waar een mobiele oproep in 2012 nog gemiddeld 10,7 cent per minuut kostte, zakt dit in 2014 naar **10 eurocent/minuut**. Een sms-bericht wordt gemiddeld 4% goedkoper tot **1,48 eurocent per sms**. Mobiele data vertoont de grootste absolute prijsdaling : -2,2 eurocent/MB tot **2,1 eurocent/MB**.

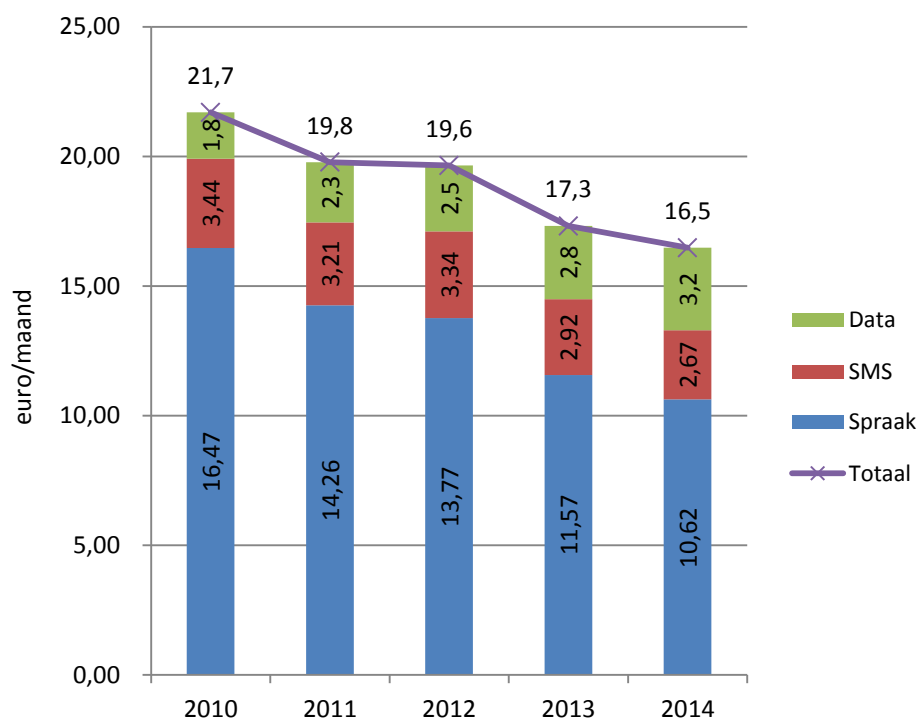
FIGUUR 52: GEMIDDELDE EENHEIDSPRIJZEN PER MOBIELE DIENST (BRON : BIPT)

64% VAN MOBIELE RETAIL ARPU IS SPRAAKGERELATEERD TOV 67% IN 2013

De mobiele retail ARPU²⁹ van de drie mobiele netwerkoperatoren daalde in 2014 met 4,8% van 17,3 euro/maand naar **16,5 euro/maand**.

De daling is te wijten aan de lagere inkomsten uit mobiele spraak en sms die niet volledig kan worden gecompenseerd door de groei in mobiele data-inkomsten.

Ondanks de stijging met 0,36 euro tot 3,2 euro per maand vertegenwoordigt mobiele data slechts 19% van de mobiele retail ARPU tegenover 16% een jaar eerder.

FIGUUR 53: MOBIELE RETAIL ARPU (BRON : BIPT)

²⁹ De mobiele ARPU wordt berekend door de retailinkomsten per type dienst te delen door het gemiddeld aantal actieve simkaarten over de betrokken periode, ongeacht hun gebruik.

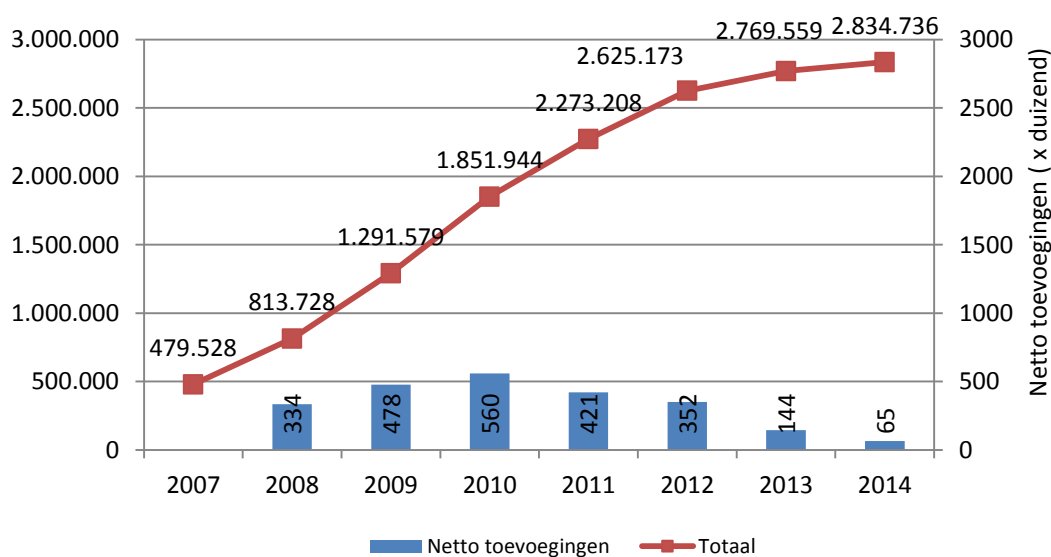
7. BUNDELS

BUNDELPENETRATIE BEREIKT 68,4% (BEVOLKING)

Bundels waarbij verschillende telecomdiensten samen worden aangeboden als één commerciële aanbieding zijn populair³⁰. Eind 2014 waren er **7.665.762** residentiële abonnees met een bundel. In termen van bevolking stemt dit overeen met een penetratie van 68,4%.

In tegenstelling tot de voorbije jaren wordt voor 2014 elke telecomdienst binnen een bundel (vaste telefonie, mobiele telefonie, vast breedband, mobiel breedband en digitale TV) beschouwd als een aparte dienst. Hierdoor wordt een commerciële aanbieding van mobiele telefonie en mobiel breedband geteld als een double play bundel. Ook vaste internetklanten die standaard breedbandtoegang krijgen tot het mobiele netwerk, via de zogenaamde "Internet Overall" aanbiedingen, worden geteld als een bundelabonnee.

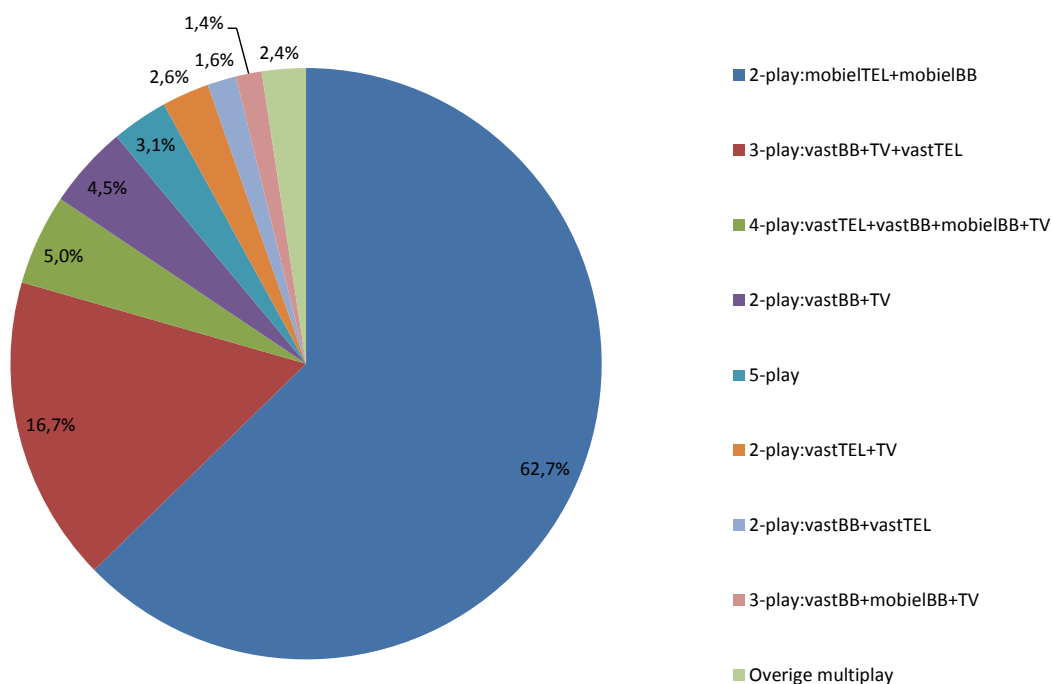
Zonder rekening te houden met deze definitiewijziging (dus mobiele spraak en data vormen hier één geheel) stijgt het aantal residentiële bundelabonnees in 2014 met 65.177 tot 2.834.736. Sedert 2013 loopt de nettogroei terug.

FIGUUR 54: NETTOGROEI EN TOTAAL AANTAL RESIDENTIËLE BUNDELABONNEES (BRON : BIPT)

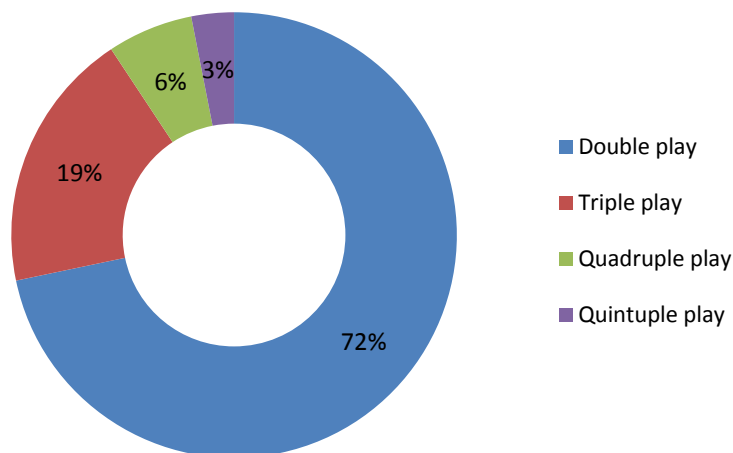
³⁰ Bundelabonnees zijn residentiële klanten die een commerciële aanbieding van twee of meerdere producten (vast breedbandinternet, vaste telefonie, mobiele telefonie, mobiel breedbandinternet en/of digitale televisie) afnemen die wordt verkocht als één enkel product. Deze bundels worden doorgaans door middel van één factuur gefactureerd. Het voorkomen van een korting in vergelijking met het afzonderlijk afnemen van deze producten is hierbij geen noodzakelijk voorwaarde.

Slechts twee bundels vertegenwoordigen meer dan 10% in het totaal aantal bundels : de bundel mobiele telefonie en mobiel breedband (62,7%) en de bundel met vast breedband, digitale televisie en vaste telefonie (16,7%).

FIGUUR 55: SAMENSTELLING BUNDELS 2014 (BRON: BIPT)

72% van het totaal aantal bundels zijn samengesteld uit twee diensten. Bundels met drie telecomdiensten vertegenwoordigen 19%. Daarna komen de 4-play bundels met 6% en de 5-play-diensten met 3%.

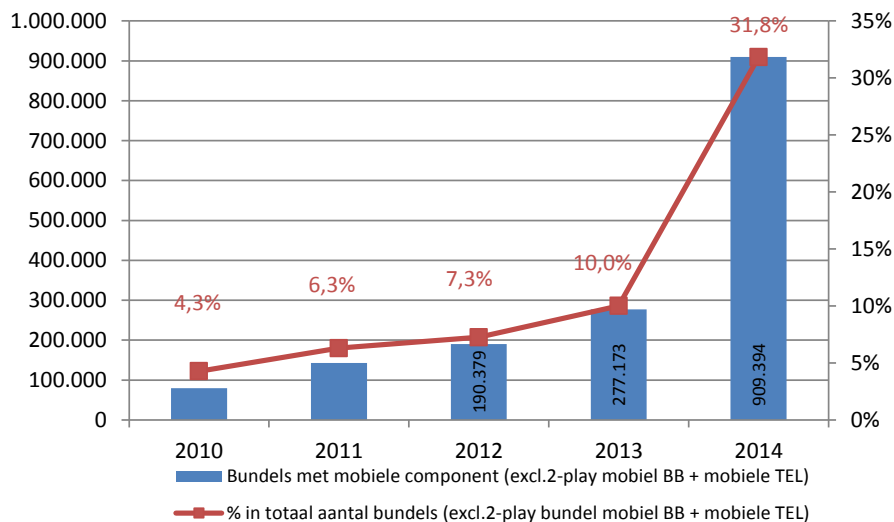

FIGUUR 56: AANDEEL BUNDELS PER AANTAL GECOMBINEERDE DIENSTEN (BRON:BIPT)

MOBIEL IS BELANGRIJKSTE BUNDELCOMPONENT

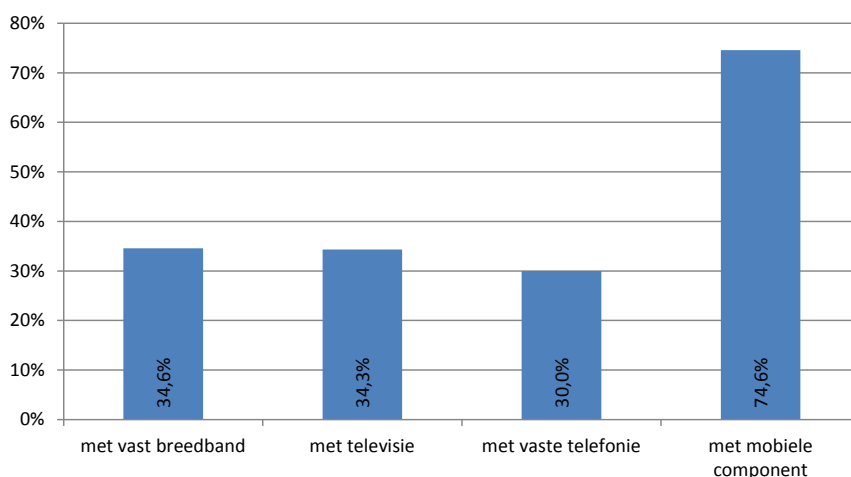
Vanaf 2007 lanceerde Belgacom de eerste aanbiedingen die mobiele telefonie in een pack met tv, internet en vaste telefonie plaatsten. Sedert april 2012 werd ook mobiel breedband een component van de gebundelde aanbiedingen. Met Internet Overall kregen vaste internetabbonementen standaard ook toegang tot het mobiele netwerk.

Eind 2014 wordt het aantal bundels die mobiel en vast combineren geschat op 909.394, wat overeenstemt met een aandeel van **31,8%** van het totaal aantal bundels (exclusief 2-play bundel met mobiele spraak en mobiel breedband).

FIGUUR 57: AANTAL BUNDELS MET EEN MOBIELE COMPONENT EN AANDEEL (BRON: BIPT)

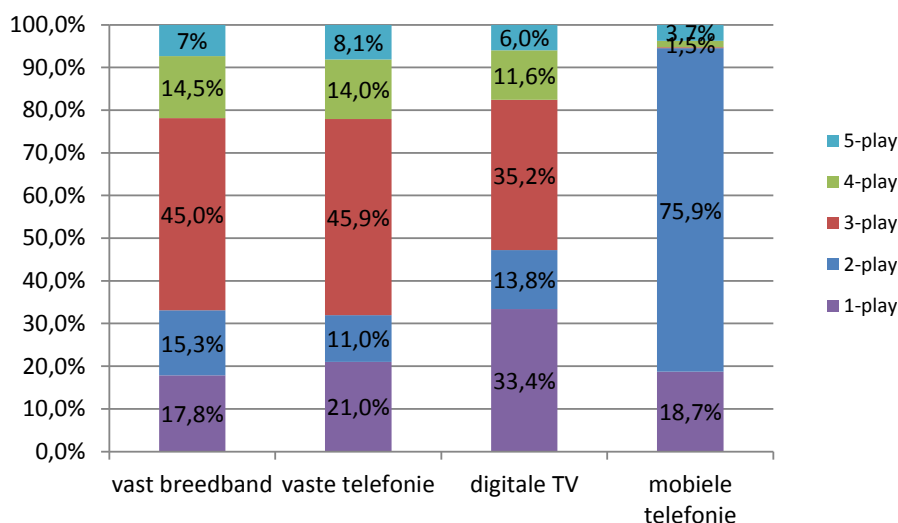
Bij toevoeging van de bundels die mobiele spraak en mobiel breedband combineren, groeit het aantal bundels met een mobiele component naar 5.716.900, goed voor **74,6%** van het totaal aantal bundels.

FIGUUR 58: % VAN DE TELECOMDIENST IN HET TOTAAL AANTAL BUNDELS (BRON : BIPT)

STAND-ALONE VERKOOP PER TELECOMDIENST VARIEERT TUSSEN 18 EN 33%

De evolutie naar een geïntegreerd productaanbod waarbij telecomdiensten in een bundel worden opgenomen leidt tot een afname van de verkoop van deze diensten op een stand-alone basis. Eind 2014 kopen nog slechts **17,8%** van de residentiële vaste breedbandabonnees vast breedband als een stand-alone product. Voor de andere telecomdiensten stijgt dit percentage naar respectievelijk **18,7%** (voor mobiele telefonie), **21%** (voor vaste telefonie) en **33,4%** (voor digitale televisie).

FIGUUR 59: AANDEEL MULTIPLAY EN STAND-ALONE PER TELECOMDIENST (BRON:BIPT)

Zowel vast breedband, vaste telefonie als digitale TV worden het vaakst aangekocht als onderdeel van de triple play bundel die is samengesteld uit deze drie producten. Dit kan worden afgeleid uit onderstaande tabel.

	vaste tel	vast breedband	digitale TV	mobiele TEL
Single play	21,0%	18%	33%	19%
2-play:vastBB+vastTEL	4,2%	4%		
2-play:vastBB+TV		11%	9%	
2-play:vastTEL+TV	6,8%	0%	5%	
2-play:mobielTEL+mobielBB	0,0%	0%	0%	76%
3-play:vastBB+TV+vastTEL	44,0%	40%	32%	
3-play:vastBB+mobielBB+TV		3%	3%	
4-play:vastTEL+vastBB+mobielBB+TV	13,1%	12%	10%	
4-play:vastBB+mobielTEL+mobielBB+TV		2%	2%	1%
5-play	8,1%	7%	6%	4%
Overige multiplay	2,8%	3%	0%	1%

TABEL 3: AANDEEL VAN STAND ALONE EN BUNDELS IN VERKOOP TELECOMDIENSTEN (BRON : BIPT)

8.TV

VERTRAAGDE NETTOGROEI DIGITALE TV-ABONNEES

De Belgische digitale TV markt groeit verder in een vertraagd tempo: +4,5 % j-o-j tot 3.721.579 digitale TV-abonnees³¹ op het einde van 2014. In 2013 werd nog een groei van 5,3% opgetekend en in 2012 van 16,1%.

Het success van de digitale platforms draagt bij tot een verlies van 16,3% van het aantal huishoudens met enkel analoge TV.

FIGUUR 60: AANTAL TV-AANSLUITINGEN PER PLATFORM (BRON : BIPT)

Voor het jaar 2015 wordt de commerciële lancering verwacht van het digitale televisieaanbod van Mobistar via de kabel. In de aanloop hier naartoe werd in december 2014 gestart met operationele tests met de eerste gebruikers in het arrondissement Charleroi.

Snow, het TV-aanbod dat Base in februari 2013 op de Belgische markt bracht, wordt eind juni 2015 stopgezet. De zowat 35.000 klanten van Snow wordt een kostenloze overstap aangeboden naar Scarlet.

³¹ Op basis van input van Base Company, Belgacom, Brutélé, Numericable, Scarlet Tecteo en Telenet.

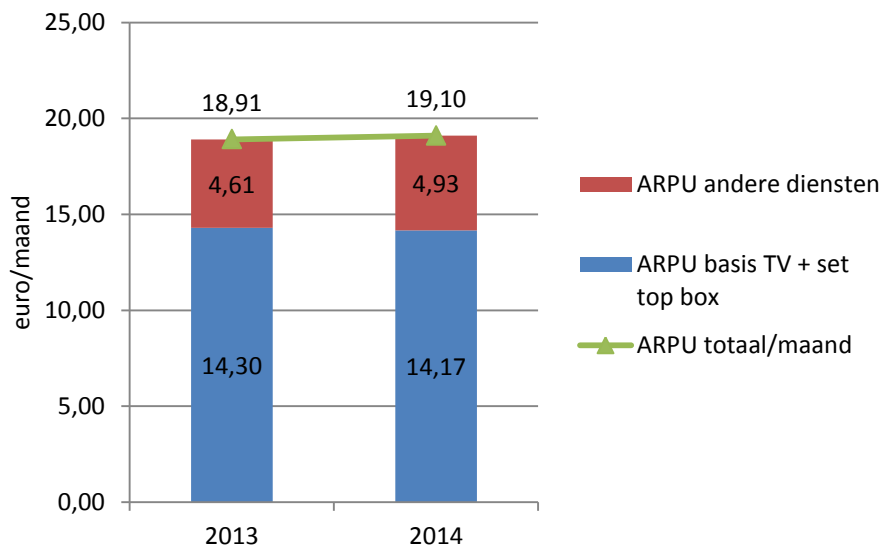
HOGERE DIGITALE TV ARPU

De opbrengsten uit digitale TV (exclusief auteursrechten) stegen in 2014 met 5,5% tot 853 miljoen euro.

De toename van het aantal digitale abonnees en het feit dat digitale TV-operatoren er in slagen om hen meer diensten buiten de basisdienst te verkopen (zoals films op aanvraag) hebben een positieve impact op de omzetevolutie. Ook de in 2014 doorgevoerde tariefverhogingen ondersteunen de omzetstijging : Telenet verhoogde in februari 2014 de prijs voor de huur van de set-top box van 8,20 euro naar 8,35 euro³².

De inkomstengroei werd wel afgeremd door de toekenning van kortingen : bundelkortingen die in volume toenemen gelet op het groter aantal huishoudens die digitale TV in een bundel aankopen, maar ook tijdelijke kortingen . Dit was het geval voor de Rex (14,95) en Rio (24,95) dienst van Telenet in het eerste kwartaal van 2014, de on-demanddienst om voor een vast bedrag per maand onbeperkt films en series te kijken. Onder invloed van de lancering van de streaming diensten van Netflix in september 2014 ondergingen deze diensten op het einde van 2014 ook een herpositionering : zij werden vervangen door “play” tegen een vast bedrag van 10 euro/maand.

FIGUUR 61: DIGITALE TV ARPU (BRON : BIPT)

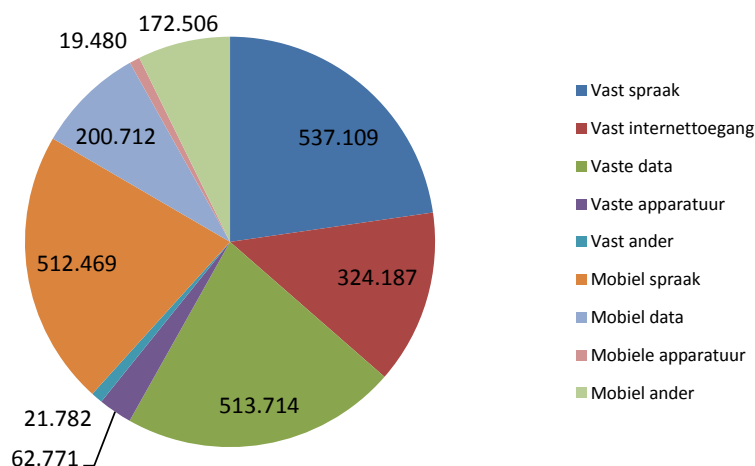
---

³² Persbericht van 9 december 2013 : Telenet past een aantal tarieven voor vaste diensten aan in 2014

9. ZAKELIJKE MARKT

DE ZAKELIJKE RETAILMARKT GENEREERDE 2,36 MILJARD EURO IN 2014

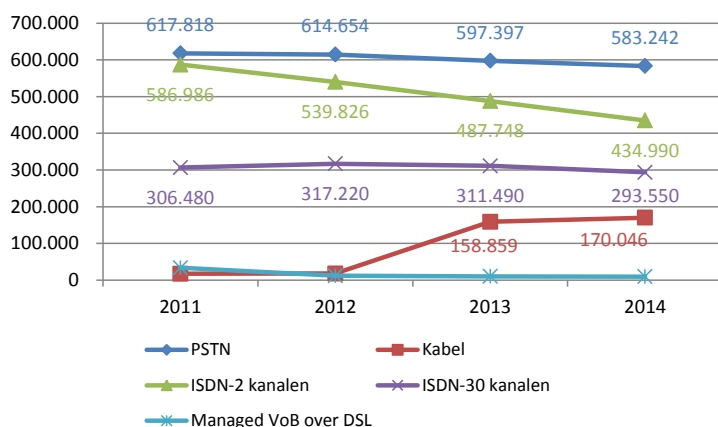
Met een omzetcijfer van **2,36 miljard euro** in 2014 is de zakelijke markt³³ goed voor 39% van de totale retailinkomsten uit vaste en mobiele elektronische communicatie (6.071 miljoen euro). De inkomsten uit vaste diensten dragen voor 62% bij aan het omzetcijfer op de zakelijke markt.

FIGUUR 62: OPSPLITSING ZAKELIJKE RETAILINKOMSTEN 2014, X 1000 (BRON:BIPT)

ZAKELIJKE TOEGANGEN TOT VAST TELEFOONNETWERK NEMEN AF MET 4,8%

Op het einde van 2014 waren er **1.491.331** vaste zakelijke spraakkanalen, een daling met 4,8 % jaar op jaar.

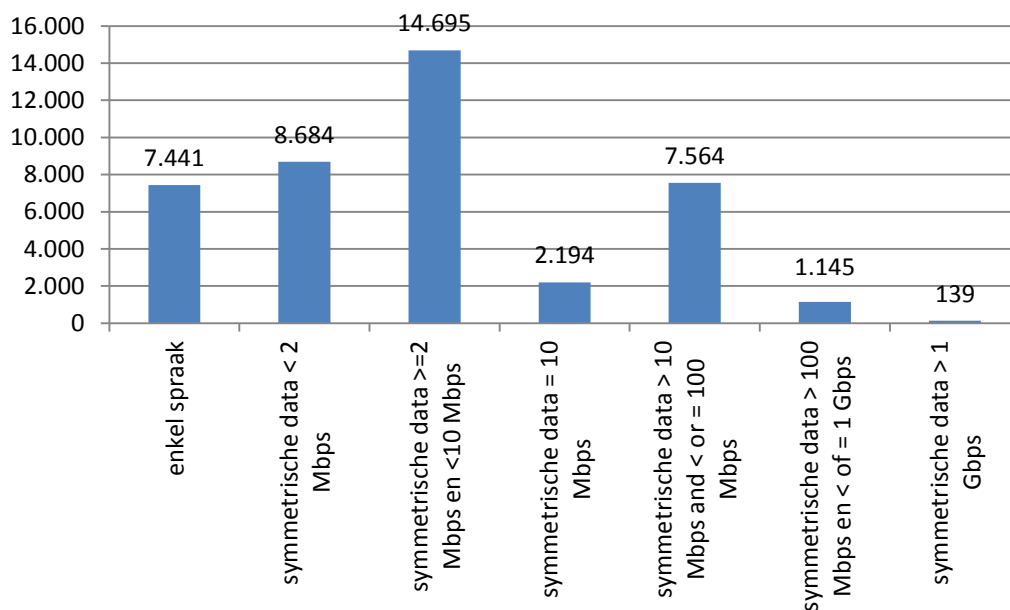
FIGUUR 63: AANTAL ZAKELIJKE TOEGANGSKANALEN TOT HET VASTE TELEFOONNETWERK (BRON : BIPT)

³³ Op basis van data van 9 operatoren : Belgacom, Base Company, BT Limited, Colt Telecom, Mobistar NV, Telenet NV, Verizon Belgium Luxembourg, Brutélé, Tecteo.

LEVERING VAN VASTE ZAKELIJKE CONNECTIVITEITSDIENSTEN AAN MINSTENS 771.000 BELGISCHE SITES

Ongeveer **771.000** Belgische zakelijke klantlocaties³⁴ zijn aangesloten op communicatieplatformen voor de levering van connectiviteit met het publieke internet en/of connectiviteit tussen verschillende locaties.

Locaties die worden aangesloten via een asymmetrische³⁵ toegang komen het vaakst voor, zij maken 95% uit van het totaal aangesloten sites. 4,5% van de Belgische locaties maken gebruik van een symmetrische datadienst : 42,7% hiervan biedt een capaciteit tussen de 2 en de 10 Mbit/s. 1 percent gebruikt de connectiviteitsdienst enkel voor het transport van spraak.

FIGUUR 64: AANTAL AANGESLOTEN BELGISCHE KLANTLOCATIES VIA EEN SYMMETRISCHE TOEGANG, PER TYPE DIENST, 2014 (BRON : BIPT)

³⁴ Op basis van data van 11 operatoren : Belgacom, BT Limited, Colt Telecom, EDPnet, Toledo, Mobistar, Newin, Sofico, Syntigo, Telenet, Verizon Belgium Luxembourg.

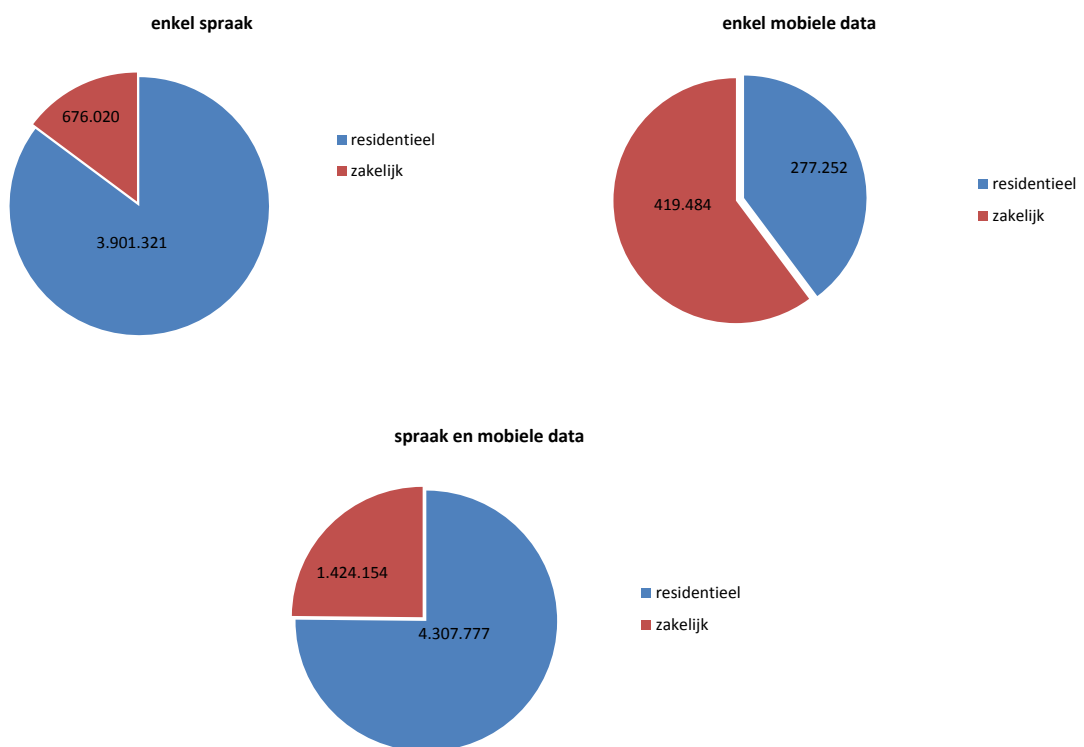
³⁵ Upload en download snelheid verschillen van elkaar

19,8% VAN DE ACTIEVE MOBIELE SIMKAARTEN ZIJN ZAKELIJK

Eind 2014 telt men in België **2.519.658** zakelijke actieve retail simkaarten³⁶, wat overeenstemt met 19,8% van het totaal aantal actieve mobiele simkaarten exclusief M2M.

73,2% van de zakelijke mobiele simkaarten zijn in gebruik voor mobiele data : 16,6% wordt enkel gebruikt voor mobiele data, de overige 56,5% gebruikt naast mobiele data ook mobiele spraak.

Op de residentiële markt is het aandeel van de actieve simkaarten dat wordt gebruikt voor mobiele data kleiner : 54%.

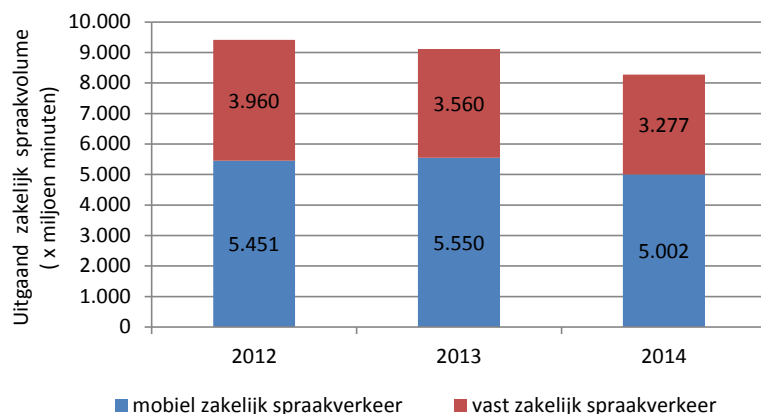

FIGUUR 65: AANTAL ACTIEVE MOBIELE SIMKAARTEN OP DE ZAKELIJKE EN RESIDENTIËLE MARKT EIND 2014, PER TYPE (BRON : BIPT)

³⁶ Proximus, Base Company, Mobistar, Telenet NV

60% VAN HET ZAKELIJK SPRAAKVERKEER WORDT GEORIGINEERD OP EEN MOBIEL NETWERK

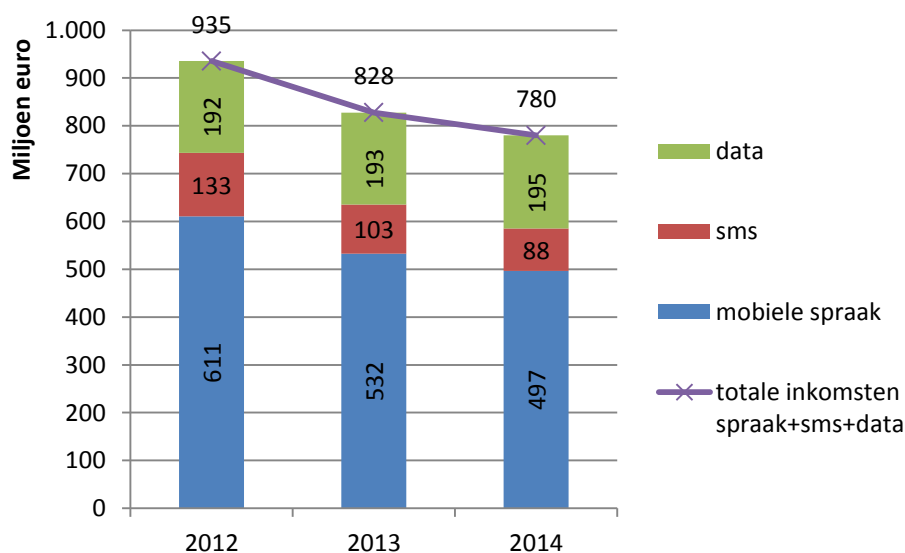
Het aandeel van het zakelijk mobiel spraakverkeer van de drie mobiele netwerkoperatoren en Telenet bedraagt 60%³⁷ van het totaal uitgaand spraakvolume. Terwijl het vast zakelijk spraakverkeer zijn algemeen dalende tendens verderzet (-8%), vertoont het mobiel retail zakelijk spraakverkeer voor het eerst een daling (-10%).

FIGUUR 66: UITGAAND ZAKELIJK SPRAAKVERKEER, VAST-MOBIEL (BRON: BIPT)

ZAKELIJKE MARKT GENEREERT MINDER MOBIELE INKOMSTEN

De retailomzet uit zakelijke mobiele diensten van de drie mobiele netwerkoperatoren en full MVNO Telenet daalde in 2014 met 6% naar 780 miljoen euro. In 2013 verminderde deze omzet nog met 12%.

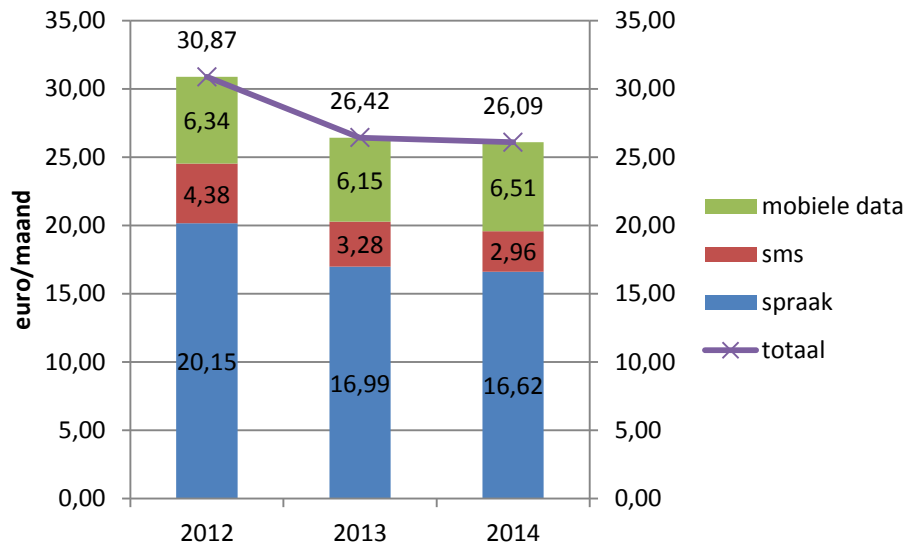

FIGUUR 67: OMZET ZAKELIJKE MOBIELE DIENSTEN, IN MILJOEN EURO (BRON: BIPT)

³⁷ Inclusief roaming out vanuit het buitenland

GEMIDDELDE INKOMST PER ZAKELIJKE SIMKAART DAALT VERDER IN 2014

Maandelijks wordt er gemiddeld **26,09 euro** gespendeerd per actieve zakelijke simkaart³⁸. Mobile spraak vertegenwoordigt 63,7% van de gemiddelde opbrengst, minder dan de 64,3% in 2013.

FIGUUR 68: ZAKELIJKE RETAIL ARPU PER MOBIELE DIENST (BRON : BIPT)

³⁸ De retailomzet wordt verdeeld over het gemiddeld aantal zakelijke simkaarten in de betrokken periode, ongeacht hun gebruik.

LIJST FIGUREN

Figuur 1: Mate waarin de voltooide doelstellingen van de digitale agenda zijn bereikt.....	3
Figuur 2: Omzet elektronische communicatie en TV, retail en wholesale (Bron : BIPT).....	5
Figuur 3: Omzet per type mobiele dienst (Bron : BIPT)	6
Figuur 4: Omzet per type vaste dienst (Bron : BIPT).....	6
Figuur 5: Investerings in miljoen euro en in % van de telecomomzet (Bron : BIPT)	7
Figuur 6: Opsplitsing van de materiële en immateriële investeringen (exclusief licenties) in 1000 euro (Bron : BIPT)	8
Figuur 7: Evolutie tewerkgestelde voltijds equivalenten voor de levering van telecomdiensten (Bron : BIPT).....	9
Figuur 8: Toegangskanalen per type (direct/indirect) en evolutie indirecte toegangen	10
Figuur 9: Evolutie directe toegangskanalen per technologie	10
Figuur 10 : Vaste telefoonpenetratie jan2013-jan2014 (Bron: special eurobarometer 414- E-communications and telecom single market household survey)	11
Figuur 11 : Marktaandeel in termen van vaste toegangskanalen (Bron : BIPT).....	11
Figuur 12: Aantal geporteerde nummers tijdens het jaar (Bron : VZW nummeroverdraagbaarheid)	12
Figuur 13: Volume spraaktelefonie (Bron : BIPT).....	13
Figuur 14: Verhouding managed VoB - klassiek spraakverkeer (Bron : BIPT).....	13
Figuur 15: Inkomsten en ARPU vaste spraak (Bron : BIPT)	14
Figuur 16 : Vaste breedbandpenetratie (Bron : BIPT)	15
Figuur 17 : Vaste breedbandpenetratie (inwoners) in de EU (Bron : EC).....	15
Figuur 18: Netto-toevoegingen jan 2014-jan2015 (Bron : BIPT)	16
Figuur 19: Marktaandeel historische operator juli 2014 (Bron : EC)	16
Figuur 20: Marktaandeel vaste breedbandtechnologieën (Bron : BIPT).....	17
Figuur 21: Marktaandeel vaste breedbandtechnologieën in de EU,gerangschikt volgens aandeel kabel, juli 2014 (Bron : EC)	17
Figuur 22: Vaste breedbandpenetratie in de gewesten (Bron : BIPT).....	18
Figuur 23 : Penetratie vast breedband per snelheids categorie – inwoners (Bron : BIPT)	18
Figuur 24 : Aandeel snel vast breedband >= 30 Mbps, juli 2014 (Bron : EC)	19
Figuur 25 : Aandeel vaste breedbandlijnen >=100 Mbit/s, Juli 2014 (Bron : EC)	19
Figuur 26 : Aantal NGA-lijnen (Bron : BIPT).....	20
Figuur 27: Aandeel NGA-technologieën (Bron : BIPT).....	20
Figuur 28: NGA lijnen als % van het totaal aantal vaste breedbandlijnen (Bron : EC)	21
Figuur 29: Volume wholesale toegang verkocht door Belgacom, per type, exclusief verkoop aan Scarlet (Bron : BIPT).....	22
Figuur 30: Bitstream per type dienst en per infrastructuurtype (Bron : BIPT).....	23
Figuur 31: Inkomsten en maandelijkse ARPU residentieel vast breedband (Bron : BIPT).....	23
Figuur 32: Actieve simkaarten per type (Bron : BIPT).....	24
Figuur 33: Marktaandelen in termen van actieve simkaarten, exclusief M2M (Bron : BIPT).....	25
Figuur 34: Aantal actieve simkaarten van de drie MNO's per type dienst (Bron : BIPT)	25
Figuur 35: Geporteerde nummers tijdens periode (Bron : VZW Nummeroverdraagbaarheid)....	26
Figuur 36: Geporteerde nummers tijdens het jaar en gecumuleerd sinds 2002 (Bron : VZW nummeroverdraagbaarheid)	26
Figuur 37: Aantal mobiele datasimkaarten en penetratie (Bron : BIPT).....	27
Figuur 38: Mobiele breedbandpenetratie in de EU (Bron : EC).....	27
Figuur 39: Mobiel internet per type toestel (Bron : BIPT).....	28
Figuur 40: Opsplitsing breedbandsimkaarten in 3G-4G (Bron : BIPT).....	28
Figuur 41: Evolutie belminuten MNO en MVNO klanten (Bron : BIPT)	29
Figuur 42: Evolutie mobiel dataverbruik van MNO en MVNO klanten, in miljoen gigabytes (Bron : BIPT).....	29

Figuur 43: Evolutie volume verstuurde sms-berichten van MNO en MVNO klanten (Bron : BIPT)	30
Figuur 44: Volume per mobiele dienst en per type operator, MNO-MVNO (Bron : BIPT)	31
Figuur 45: Maandelijks gemiddeld gebruik (bron : BIPT)	32
Figuur 46: Evolutie mobiele turnover (Bron : BIPT)	33
Figuur 47: Mobiele inkomsten 2014 per type dienst (Bron : BIPT)	33
Figuur 48: Omzet retail roaming (Bron : BIPT)	34
Figuur 49: Evolutie omzet wholesale roaming (Bron : BIPT)	35
Figuur 50: Inkomsten uit nationale gespreksafgifte en gemiddeld MTR tarief (Bron : BIPT)	35
Figuur 51: Evolutie mobiele retailinkomsten per type dienst (Bron : BIPT)	36
Figuur 52: Gemiddelde eenheidsprijzen per mobiele dienst (Bron : BIPT)	36
Figuur 53: Mobiele retail ARPU (Bron : BIPT)	37
Figuur 54: Nettogroei en totaal aantal residentiële bundelabonnees (Bron : BIPT)	38
Figuur 55: Samenstelling bundels 2014 (Bron: BIPT)	39
Figuur 56: Aandeel bundels per aantal gecombineerde diensten (Bron:BIPT)	39
Figuur 57: Aantal bundels met een mobiele component en aandeel (Bron: BIPT)	40
Figuur 58: % van de telecomdienst in het totaal aantal bundels (Bron : BIPT)	40
Figuur 59: Aandeel multiplay en stand-alone per telecomdienst (Bron:BIPT)	41
Figuur 60: Aantal TV-aansluitingen per platform (Bron : BIPT)	42
Figuur 61: Digitale TV ARPU (Bron : BIPT)	43
Figuur 62: Opsplitsing zakelijke retailinkomsten 2014, x 1000 (Bron:BIPT)	44
Figuur 63: Aantal zakelijke toegangskanalen tot het vaste telefoonnetwerk (Bron : BIPT)	44
Figuur 64: Aantal aangesloten Belgische klantlocaties via een symmetrische toegang, per type dienst,2014 (Bron : BIPT)	45
Figuur 65: Aantal actieve mobiele simkaarten op de zakelijke en residentiële markt eind 2014, per type (Bron : BIPT)	46
Figuur 66: Uitgaand zakelijk spraakverkeer, vast-mobiel (Bron: BIPT)	47
Figuur 67: Omzet zakelijke mobiele diensten, in miljoen euro (Bron: BIPT)	47
Figuur 68: Zakelijke retail ARPU per mobiele dienst (Bron : BIPT)	48

LIJST TABELLEN

Tabel 1: Gereguleerde maximum retailtarieven in de EU	34
Tabel 2: Gereguleerde maximum wholesaletarieven in de EU	34
Tabel 3: Aandeel van stand alone en bundels in verkoop telecomdiensten (Bron : BIPT)	41

LIJST AFKORTINGEN

4G	Vierde generatie van mobiele-telecommunicatiestandaarden
ARPU	Average revenue per user
CPS	Carrier preselection service
DSL	Digital subscriber line DSL is een digitale datacommunicatietechniek die een relatieve hoge datasnelheid mogelijk maakt over een koperdraadverbinding. Er bestaan diverse DSL-oplossingen zoals adsl, sdsl en de recentste variant vdsl2.
EC	Europese Commissie
FWA	Fixed wireless access. Draadloze technologie vervangt koper om klanten te verbinden met het breedbandnetwerk.
FTTP	Fiber to the premises
ICT	Information and communications technology
ISDN	Integrated services digital network
ISDN-BA	Integrated services digital network – basic access
ISDN-PRA	Integrated services digital network – primary access
LEX	Local exchange
M2M	Machine to machine : een communicatiedienst waarbij data automatisch wordt getransfereerd tussen apparatuur en/of toepassingen met weinig of geen menselijke interventie
MNO	Mobile network operator
MTR	Mobiel termineringstarief
MVNO	Mobile virtual network operator
PSTN	Public services telephone network
SMS	Short message service
VOB	Voice over broadband
VTE	Voltijds equivalenten